Lodzer Tageblat № 177

Opłata pocztowa uiszcz. ryczałtem

פּרייז 15 גראַשען

לאָדזשער טאָגעבלאַט

היינט 8 זייטען

רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: פּיעטריקאָווער 16. טעלעפאָנען פֿון: רעדאַקציע 100-57, פֿון אַדמיניסטראַציע 100-47

זונטאָג, כ"ז תמוז, תרצ"ב | 31 lipca 1932 | 25-טער יאָהרגאַנג

בלוטיגע קאַמפֿען, שיסערייען און אַרעסטען אין לעצטען טאָג פֿאַר די רייכסטאַג־וואַהלען

היינט דער טאָג פֿון גרויסער דעצידירע אין דייטשלאַנד

טויזענדער וואַהל־מיטינגען אין שבת'דיגען טאָג. — פּאָליטישער וואָפֿענשטילשטאַנד ביז'ן 10. אויגוסט. — קאַנצלער פּאַפּען לויבט די היטלעריסטען

צי וועט היינט ביינאַכט פֿאָרקומען אין דייטשלאַנד אַן איבערקערעניש

בערלין. (סף.) די צאָהל געשלעגענע האָט זיך אין משך פֿון לעצטען מעת־לעת פֿאַר די וואַהלען אויסערגעוועהנליך פֿערגרעסערט. עס זענען פֿאַרהאַן 5 טויטע און דרייסיג שווער־פֿערוואונדעטע. די צאָהל לייכט־פֿערוואונדעטע איז זעהר בעדייטענד. אין בערלין האָט די פּאָליציי אַרעסטירט 300 פּערזאָן.

בעת דער היינטיגער אַגיטאַציע איז אַראָפּגעפֿאַלען אַ פּראָפּאַגאַנדע־אַעראָפּלאַן פֿון דער צענטרום־פּאַרטיי. דער פּילאָט איז דער'הרג'עט געוואָרען אויפֿ'ן אָרט. איין פּאַסאַזשיר איז געשטאָרבען אין שפּיטאָל.

בערלין, 30. יולי. (סף.) אין צפֿון־קוואַרטאַל פֿון בערלין איז געקומען צו אַ שיסעריי צווישען אַ גרופּע היטלעריסטען און מיטגליעדער פֿון „אייזערנעם פֿראָנט". 9 פּערזאָן זענען שווער פֿערוואונדעט געוואָרען. 5 מאַן האָט מען אין מצב פֿון גסיסה אָפּגעפֿיהרט אין שפּיטאָל.

בערלין. (סף.) צו די רייכסטאַג־וואַהלען, וואָס קומען פֿאָר מאָרגען (היינט) אין גאַנץ דייטשלאַנד, גע'רען צום קאַמף אייניגע צוואַנציג פּאַרטייען. אַזוי פֿיל ליסטעס זענען אַריינגעטראָגען געוואָרען אין וואַהל־ביוראָ.

אין לעצטען טאָג ערב די וואַהלען, האָט די וואַהל־קאַמפּאַניע דערגרייכט איהר קולמינאַציאָנס־פּונקט. צעהנדליגער מיטינגען האָבען זיך געענדיגט מיט בלוטיגע קאַמפֿען. די שטאַרקסטע וואַהל־קאַמפּאַניע פֿיהרען די היטלעריסטען. אויך די דייטש־נאַציאָנאַלע פֿיהרען זעהר אַ לעבהאַפֿטע וואַהל־קאַמפּאַניע. דער צענטרום פֿיהרט די וואַהל־קאַמפּאַניע מיט דער לאָזונג „צוריק איבערצוגעבען די מאַכט ברינינג'ן".

לויט דער מיינונג אין די פּאָליטישע קרייזען וועלען די וואַהלען נישט ברענגען קיין ענדגילטיגע אויפֿקלערונג פֿון דער לאַגע. מ'רעכענט, אַז די היטלעריסטען וועלען פֿערטאָפּלען זייער בעזיץ, ד.ה. זיי וועלען בעקומען 210—215 מאַנדאַטען. די סאָציאַל־דעמאָקראַטען און קאָמוניסטען וועלען אַרויס אַ ביסעל אָפּגעשוואַכט. דאַגעגען דער צענטרום זאָל געווינען נייע מאַנדאַטען. די דייטש־נאַציאָנאַלע וועלען העכסט וואַהרשיינליך בילדען נאָר אַ קליינע פֿראַקציע. די איבריגע קליינע גרופּירונגען וועלען כמעט אינגאַנצען אָפּגעשוועכט ווערען. אַזוי אַרום וועט פֿאָרקומען דער קאַמף צווישען רעפּובליקאַנישען לאַגער (ס.ד. און צענטרום), וועלכע וועלען אונטערשטיצט ווערען פֿון די קאָמוניסטען און דעם רעכטען לאַגער, און וועלכען די היטלעריסטען שפּילען אַ דעצידירענדע ראָל. לויט אַלע וואַהרשיינליכקייטען וועלען ביידע לאַגערן האָבען כמעט גלייכע כחות און דאַן וועט די פּאַפּען־רעגירונג ווייטער רעגירען אויפֿ'ן יסוד פֿון פּאַראַגראַף 48, ד.ה. זי וועט רעגירען אָן רייכסטאַג.

בערלין. (סף.) פּרעז. הינדענבורג האָט אַרויסגעגעבען אַ דעקרעט, לויט וועלכען פֿון 31. יולי ביז'ן 10. אויגוסט ווערען פֿערבאָטען כלערליי פֿערזאַמלונגען אונטער'ן פֿרייען הימעל. אין משך פֿון דער דאָזיגער צייט זאָל הערשען אַ פּאָליטישער וואָפֿענשטילשטאַנד.

אין די פּאָליטישע קרייזען שמועסט מען, אַז די דאָזיגע צייט וועט אויסגענוצט ווערען, כדי צו ערמעגליכען אונטערהאַנדלונגען צווישען די פּאַרטייען, וועלכע זאָלען געפֿינען אַ פּלאַטפֿאָרם פֿאַר דער רעגירונג, וואָס וועט זיך אויף זיי שטיצען.

בערלין (סף.) דער געוו. פּרעזידענט פֿון דער פּרייסישער פּאָליציי, גזשעזשינסקי, האָט געהאַלטען גערעדט אויף אַ וואַהל־מיטינג אין פֿראַנקפֿורט אַם מיין פֿאַר אַ 40־טויזענד־קעפּיגען עולם. גזשעזשינסקי האָט פֿערזיכערט, אַז לויט ידיעות, וואָס ער האָט דערהאַלטען, גרייט זיך אַ געוויסע פּאַרטיי אַ מלוכה־איבערקעהרעניש, וועלכע וועט אַדורכגעפֿיהרט ווערען היינט זונטאָג ביינאַכט. דער רעדנער האָט דערזיבער גערופֿען די רעפּובליקאַנישע אָרגאַניזאַציעס, אַז זיי זאָלען זיין גרייט און ענטקעגענשטעלען זיך די געפּלאַנטע מלוכה־איבערקעהרעניש.

ביליגער געוואָרען פּאַפּיר

וואַרשה, (טעלעפאָניש) אין האַנדעלס־מיניסטעריום איז נעכטען פֿאָרגעקומען אַ קאָנפֿערענץ. אויף וועלכען ס'איז געקומען אַ פֿערשטענדיגונג וועגען ביליגער מאַכען אין פּוילען די פּרייזען פֿון פּאַפּיר. דער נייעד „צענניק" וועט אַריין אין קראַפֿט דעם 1־טען אויגוסט דאָ אין פֿערגלייך צו די פּרייזען אין דעצעמבער 1931 איז פּאַפּיר ביליגער געוואָרען פֿון 10 ביז 17.5 פּראָצ.

קיין צאָל־הנחות אויף אויסלענדיש פּאַפּיר, צוליב דער פּרייז רעדוקציע פֿון אינלענדיש פּאַפּיר

וואַרשא, 30. יולי. (טעלעפאָניש) צוליב דעם, וואָס פֿון 1. אויגוסט ד.י. ווערט דער פּרייז פֿון אינלענדיש פּאַפּיר ביליגער, האָט דאָס פֿינאַנץ־מיניסטעריום און פֿערשטענדיגונג מיט'ן האַנדעלס־מיניסטעריום, בעשלאָסען נישט צו ערטיילען מעהר קיין שום צאָל־הנחות אויף אויסלענדיש פּאַפּיר צו פּאַקען, צייטונג און קאַנצעלאַריע־צוועקען, וואָס זיינען געוועזען פֿאָראויסגעזעהען אין דער פֿעראָרדנונג פֿון די אויסגערעכענטע מיניסטעריומס פֿון 21. יוני ד.י.

אַלע ביטעס אין דאָזיגען ענין וועלען ערלעדיגט ווערען מיט אַן אָפּזאָג.

—זז—

הוי נפלה עטרת ראשנו

אחרי מחלה כבדה וממשכה גוע ונאסף אל עמיו איש הישר בארם מחסידי גור

נ"ע

יצחק מאיר יהודה הנקרא לייביש **ליפּסקער**

(ב"ד יחיאל מאכיל הלוי מטומשוב) בשנת החמישים וחמש לימי חייו

הלוי' תהי' היום יום א' לפרשת דברים כ"ז תמוז תרצ"ב בשעה 12 בצהרים מבית־האבל רחוב ציגלניה 15

השרויים בצער עמוק: **אשתו, בניו בנותיו, חתניו, כלותיו, נכדיו וכל משפחתו המתאבלת**

טעאַטער „סקאַלאַ" שרודמיעסקאַ 15, טעל. 232-33.

היינט, זונטאָג, 9 אָוו. צום 2. מאָל

טעאַטער „סקאַלאַ" שרודמיעסקאַ 15, טעל. 232-33.

לעצטע פּרעמיערע

מיט דער וועלט־בערימטער אַרטיסטין, שטערן פֿון דעם ניו־יאָרקער קונסט־טעאַטער

בערטאַ גערסטען

וועלכע וועט אויפֿטרעטען אין דער שטאַרק אויסגעצייכנטער טראַגי־קאָמעדיע אין 3 אַקטען פֿון י. ניקאַדעמי

„די פֿרוי וועגען וועלכע מ'רעדט"

עס נעמט אַנטייל פֿאָלגענדער אַנסאַמבל:

מ. אייזענבערג, חבל בוזגאַן, ש. בליאַכער, בערטאַ גערסטען, ק. גוטמאַן, ש. לאַנדוי, נ. מעלניק, יוסף סטרוגאַטש, באַרסקאַ־פישער, ד. ראָזענבלום, רבקה שילער לייב שריפטזעצער און אַנדערע.

בילעטען אויף דער פֿאָרשטעלונג צו בעקומען אין דער קאַסע פֿון טעאַטער פֿון 11 ביז 2 נאָכמיטאָג און פֿון 5 ביז 9 אָווענט

קינסטלערישע לייטונג מאַרק אַרנשטיין.

אַדמיניסטראַטיווע לייטונג ב. אסס.

אנטי-יודישע עקסצעסן אין טונים

11 יודען פערוואונדעט, דערונטער דער רב. — המון זיך אריינגע-ריסען אין דער שול. — מיליטער צוריקגעשטעלט די ארדנונג

טונים, 30. יולי. (יטא) אין טונים איז געקומען צו ערנסטע אנטי-יודישע אונגרוהען, בעת וועלכע עס זענען פערוואונדעט געווארען 11 יודען, דערונטער הרב שמעון כהן. דער צושטאנד פון פערוואונדעטען יוד יעקב עמער איז א האפנונגסלאזער.

די עקסצעסן האבען זיך אנגעהויבען צוליב א קריגעריי צווישען א יודישען קרעמער און זיין אראבישען קונה. דער אראבער האט געבראכט א מחנה מוסולמענער, וועלכע האבען גענומען דעמאלירען דאס יודישע געשעפט. די אנגעקומענע פאליציי-אפטיילונג איז געווען צו קליין, כדי צוצושטעלן דעם המון. זי האט דעריבער ארעסטירט דעם יוד, כדי אזוי ארום איהם צו ראטעווען פון אויפגערעגטען המון.

די אראבער האבען דאן זיך פערוואנדלט אין די טונעזער און זיך געלאזט אין יודישען קווארטאל, שלאגענדיג אויף וועג יעדען בעגעגענטען יוד. דער צווילד-געווארענער המון האט זיך אריינגעריסען אין דער שול און דארט פערוואונדעט דעם רב כהן און אנדערע יודען. די מאכט, אפגעבענדיג זיך א דין וחשבון, אז די לאגע ווערט ערנסט, האט זיך געווענדעט געצוואונגען ארויסצורופען מיליטער.

ערשט נאך א שארפען אנגריף פון מיליטער איז דער המון פונאנדערגעטריבען געווארען. אויך פאטראלירען איז שטאט מיליטער-אפטיילונגען. די רוה איז שוין צוריקגעשטעלט געווארען, אבער דער „מוספי" און „ברית טרומפעלדאר" האלטען די מיטגלידער אין קאמפס-גרייטקייט.

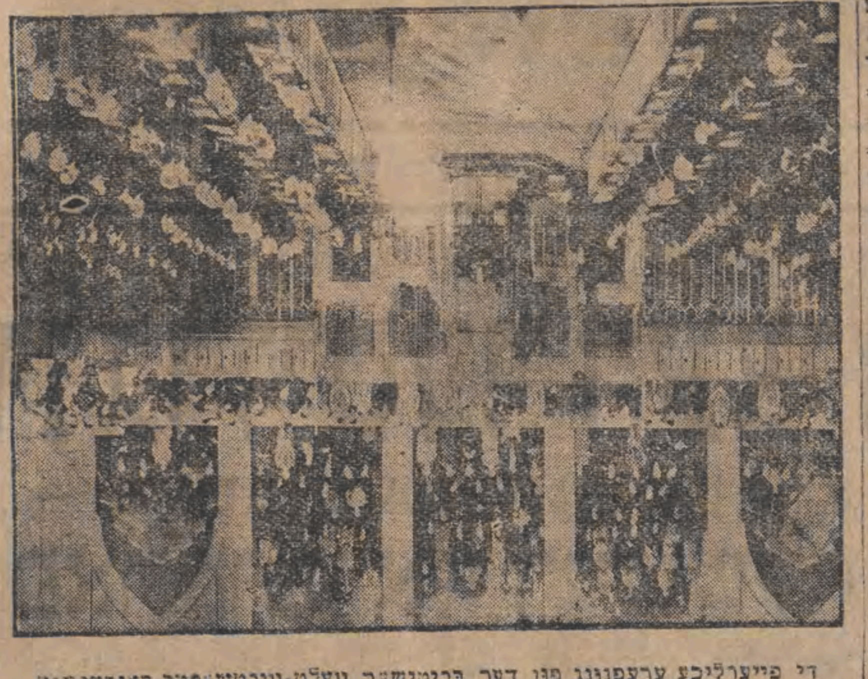

די פייערליכע ערעפנונג פון דער בריטישער וועלט-ווירטשאפטס-קאנפערענץ אין אטאווא (קאנאדא)

גרויסע רעדוקציעס אין ווארשאווער עלעקטראווניע

ווארשא, 30 יולי (טעלעפ.) היינט זענען געקינדיגט געווארען אויף 1 חודשים 24 בעאמטע פון דער בוי-אפטיילונג ביי דער ווארשאווער עלעקטראווניע וואס האט בעשלאסען צו ליקווידירען די דאזיגע אפטיילונג. אין דער נאהנסטער צייט וועלען אויך געקינדיגט ווערען 400 ארבייטער פון דער דאזיגער אפטיילונג.

אמעריקאנער יודען קעהרען זיך צוריק פון ביר-ביזשאן

מאסקווא. (יטא) דער „עמעס" מעלדט מיט, דאס א רייהע יודישע משפחות פון לאס אנדזשעלאס, וועלכע זענען אנגעקומען קיין בירא-בידזשאן אין יוני ה.י. כדי זיך דארט צו בעזעצען, פערלאזען בירא-בידזשאן און קעהרען זיך צוריק ענטטוישטע קיין אמעריקא, אדער פרובען זיך איינצוארדנען אין מאסקווא.

דער „עמעס" ציטירט די ווערטער פון אמעריקאנער יוד פילצמאן, וועלכער האט פערלאזענדיג בירא-בידזשאן אפען ערקלערט, אז „בעסער איז צו שטעהן אין דער רייהע פאר היבער'ס פילאג טראמפישער זופ, איידער ווארטען אויף די יבמעשיישע גליקען".

פעדער אפיציעלער פרייז אויף גאלד

ווארשא, 31. יולי (טעלעפ.) אין „מאניטאר פאלסקי" איז פערעפענטליכט א בעקאנטמאכונג פון פינאנץ-מיניסטעריום, לויט וועלכער דער פרייז פון א גראם ריינעם געדרעהט פעסטגעשטעלט 5.92 44 זל.

לאדזשער מאגיסטראט ווערט זיך אפגעבען דימיסיע

אויב דאס מיניסטעריום ווערט אפווארפען דעם רעקורס וועגען בעזייטיגען ד"ר וויטלינסקי פון מאגיסטראט

(—) און סלסור צווישען לאדזשער מאגיסטראט און וויצע-פרעזידענט ד"ר וויעלינסקי און ווידער אנגעשטרענגטע אנ'אויסערגעוועהנליכע ווענדונג.

ווי בעוואוסט, האט די וואיעוואדשאפט בטל געמאכט דעם בעשלוס פון שטאט-ראט אויסצושליסען ד"ר וויעלינסקי'ן פון שטאט-ראט און צוצונעמען איהם דעם מאנדאט פון וויצע-פרעזידענט. נעגען בעשלוס פון דער וואיעוואדשאפט האט דער מאגיסטראט אריינגעטראגען א רעקורס אין מיניסטעריום.

נעכטען איז פארגעקומען א זיצונג פון מאגיסטראט, אויף וועלכער עס איז בע-שלאסען געווארען אויף קיין שום אופן נישט צוזאמענצוארבייטען מיט'ן ד"ר וויעלינסקי און אין פאל ווען דער אינערן-מיניסטער וועט אפווארפען דעם רעקורס פון מאגיסטראט, דאן וועט זיך דער גאנצער מאגיסטראט אפגעבען אין דימיסיע.

ווי מען שמועסט, זאל דאס גלייכצייטיג זיין א טאקטישער שריט פון דער איצטיגער שטאט-ראט מעהרהייט צו די נאהענטסטע וואהלען, וואס דארפען זיי פארקומען אויפ'ן יסוד פון נייעם געזעץ וועגען זעלבסטפערוואלטונגען.

גארגולאוו בעט צו רעווידירען זיין פראצעס

פאריז 31 יולי (ספעצ.) היינט האט גארגולאוו אונטערגעשריבען די ביטע וועגען ארעוויזיע פונם אורטייל פון געשווארענע-געריכט.

ביאליסטאקער שטאט-ראט אויפגעלעזט

שטאט-ראט אפגעשטעלט און דערטעטיגקייט

ווארשא 30 יולי (טעלעפ.) דער אינער'ן-מיניסטער האט אויפגעלעזט די שטאט-ראט אין ביאליסטאק און דעם מאגיסטראט אפגעשטעלט און דער טעטיגקייט פאר פיהרען א נישט שפארזאמע ווירטשאפט.

פאליטישע קאנפערענץ אין ווילנא

ווילנא, 30 יולי (טעל.) נאך א צווי-טאגיגען אויפענהאלט אין מארשאל פילסודסקי אפגעפאהרען קיין פיקילישקי. מיניסטער פאטעק בלייבט נאך איבער זונטאגדיגען טאג אין ווילנא. נאכמיטאג איז אפגעפאהרען קיין ווארשא וויצע-אויסערן-מיניסטער בעק.

צו די היינטיגע פייערליכקייטען אין גדיניע

גדיניא, 30 יולי (טעלעפ.) די שטאט איז פייערליך אילומינירט. ביז 9 אווענד זענען אנגעקומען 28 טויזענד מאן. מ ערווארט נאך א גרויסען אנפאהר אין משך פון דער נאכט. אין אווענד האבען מיליטער-ארקעסטערס געשפילט איבער די גאסען פון דער שטאט א צאפסטושיע.

בערטא גערסטען פערלאזט לאדז

היינט צום לעצטן מאל אין דער „פרוי וועגען וועלכער מ'רעדט"

פארינען מיטוואך, נאך איהר געווענ-נונגס-אווענד, האט בערטא גערסטען, ווי בעקאנט, מספים געווען צו פערלענגערן איהרע גאסטשפילען נאך אויף עטליכע טעג.

נעכטען אווענד האבען מיר די אויס-געצייכענטע קינסטלערין געזעהען אין א נייער ראלע. געשפילט האט זי אג'א'ני טאליענישע לעהרערקע און א פיעסע פון בעוואוסטען איטאליענישען שרייבער ניקארעמי.

מ'מוז זאגען, אז עס דאט זיך ווירק-ליך געלוינט צו פערלענגערן די גאסט-שפילען, כדי לאדז זאל דערקענען בערטא גערסטען אין אזא ארגינעלער ראלע, וועלכע איז אבסאלוט נישט ענהליך צו די אלע, אין וועלכע מיר האבען ביז איצט די קינסטלערין געזעהען. א שאד א גרויסער, וואס בערטא גערסטען שפילט די דאזיגע פיעסע היינט שוין צום לעצטען מאל. מארגען פרוה פער-לאזט בערטא גערסטען לאדז, אפפאה-רענדיג קיין קארלסבאד אויף א קורצער קיראציע און פון דארט — קיין ניו-יארק, צוריק אין „קונסט-טעאטער", וועלכער וועט זיך דיעזמאל יאהר ווי-דער עפענען.

מיר ווינשען בערטא גערסטען א האר-ציגען „פאהרט געזונד!" קומט ווידער צו אונז, אבער שוין נישט אין די הייסע זומערדיגע טעג.

שטאט-טעאטער ציגעל-גאס 27
ווילנער טרופע
XVII יאר. דיר. מזאה.
היינט זונטאג, 9 אווענד
„אזעה"

די שיף, וואס האט געראטעוועט א טייל דערטרונקענע פון „ניאבע"

דער פייער-דאמפער „טהאמארגבעלט" האט זיך געפונען נישט ווייט פון ארט וואו די זעגעל-שיף „ניאבע" איז אונטערגעגאנגען. דער דאמפער האט ארויס-געראטעוועט איינינע מאטראזען פון די ים-כוואליעס.

פערבאטען אריינצופיהרען באנוועל-גארן פון אויסלאנד

ווארשא 30 יולי (טעלעפ.) דעם 31 יולי ד. י. געהט אריין אין קראפט די פעראָרדנונג פון מיניסטערען-ראט, לויט וועלכער דער אריינפיהר-פערבאט פון סחורה פון דעצעמבער 1931 וועט אויך א ריינגענומען באנוועל-גארן.

דער פינאנץ מיניסטער יאן פילסודסקי, וויצע-פינאנץ-מיניסטער קאזלאווסקי, האט אנגעהויבען זיין אורלויב, וואס ער וועט פערברענגען אין קריניץ עס האט אויך אנגעהויבען זיין אפרוה-אורלויב קאמוניקאציע-מיניסטער קיהן. עס וועט איהם פערטרעטען וויצע-מיניסטער אינזשיניר וויטאלד טשאפסק.

אורלויבען אין דער רעגירונג

ווארשא 31 יולי (טעלעפ.) היינט האט צוריק אנגעהויבען צו אמטירען

גרויסע באהן-קאטאסטראפע ביי טשעוו

37 פערוואונדעטע און 2 געהרג'עטע

גדיניע. (ספ.) פרייטאג ארום 11 א זייגער פארטימאג איז דער שנעל-צוג קראקא-גדיניע אראפ פון די רעלסען הינ טער טשעוו. אין וואגאן האט זיך איי-בערגעדרעהט און 4 וואגאנען זענען אראפ פון די שינעס.

דער צוג איז געווען פול געפאקט מיט טוריסטען, וועלכע זענען געפאהרען קיין גדיניא צום „יום-טוב פון ים". צוז. אגר. האט זיך געפינען אין צוג דער ג. האנדעלס-מיניסטער אינוש. קוויאטקאווסקי.

פון דער קאטאסטראפע זענען פער-וואונדעט געווארען 25 פאסאזשירען, דערונטער 5 שווער. 2 פערזאן זענען דערהרג'עט געווארען.

אויפ'ן ארט פון דער קאטאסטראפע זענען באלד ארויסגעפאהרען רעטונגס-צוגען פון טשעוו און גרודזשאנדז. פון דער דירעקציע און דאנציג איז ארוים-געשיקט געווארען אויפ'ן ארט פון דער קאטאסטראפע א ספעציעלע אויספאר-שונגס-קאמיסיע.

ווארשא. (טעלעפאניש) ווי עס שטעלט זיך ארויס, האט דער לאקאמא-טיוו און די ערשטע וואגאנען אויסגע-מיטען די קאטאסטראפע. פון די רעל-סען זענען אראפ בלויז די לעצטע 6 וואגאנען, פון וועלכע איינער האט זיך איי-בערגעקעהרט.

טארן. (ספ.) די סיבה פון דער קא-טאסטראפע איז געווען דאס, וואס אויף דעם דערמאנטען באהן-אפשניט ווערען אדורכגעפיהרט ארבייטען צו פערפעסטיגען די רעלסען. דער מאשיניסט האט דערפון נישט געוואוסט, מחמת מ'האט איהם נישט געגעבען קיין סיגנאלען, אז ער זאל פאמעלעכער לאזען גיין. דער צוג איז דעריבער געגאנגען מיט א שנעלקייט פון 100 קילאמעטער אין א שעה.

א קראקאווער פרוי, וועמענס נאמען עס איז נישט געלונגען פעסטצושטעלען, האט פערלוירען א האנד. א חיין א גרוי-סער צאהל וואגערען אויפ'ן גאנצען קער-פער. זי געפינט זיך אין שפיטאל און טשעוו צוזאמען מיט אנדערע פערוואונ-דעטע. צווישען די פערוואונדעטע, וואס געפינען זיך אין שפיטאל זענען דא: גלח נאווארעצקי, באלעסלאוו ראטעלסקי-ווימיש, בענא גאלדשטיינער, אגי קרעשקא א.א.

לויט די לעצטע ידיעות פון טשעוו זענען 37 פאסאזשירען, וועלכע זענען ווען ליכט פערוואונדעט נאכ'ן פערב...

ראזשירען זיי אפגעפאהרען ווייטער קיין גדיניע. דאגעגען די פאסאזשירען געפינען זיך אין טשעווער שפיטאל.

טשעוו. (ספ.) צווישען די 13 שווער פערוואונדעטע פאסאזשירען, וואס גע-פינען זיך אין שפיטאל, זענען פאראן פאלגענדע 6 יודען: רבקה ראזען (קרא-קא), שמעון הופנער, (קראקא), בנימין גאלדשטיין (יאסלא), נתן רעגלס (קא-טאוויץ); ארעלא לאדזשינסקא און פרל. אלבערט, בײדע פון קראקא.

8-טער!
דאס
לאדזשער
טאגעבלאט
בעקומט מען טעגליך 6 אזייגער פרי
אין אלע באהן-קיאסקען
(„Ruch")

במ ווייסען הויז אין וואשינגטאן זענען פערגעקומען בלוטיגע קאמפען מיט די גע-וועזענע מלחמה-בעטייליגטע. אויפ'ן בילד זעהן מיר די גאו. זעלנער ביי די טויערן פון ווייסען הויז.

בלוטיגער קאמף מיט וועטעראנען אין וואשינגטאן

מיליטער בעזעצט דעם „וועטעראנען-לאגער" און פערטרייבט איהם. — די גאסען איז וואשינגטאן פול מיט טאנקען, קוילענוואַרפער און מיליטער. — הונדערט וועטעראנען פערוואונדעט.—

גוואלדיגע איפרעגונג געגען דעם פרעזידענט הובער

וואשינגטאן (ספ.) די רעגירונג פון די פעראייניגטע שטאטען האט בעשלאסען צו ליקווידירען דעם „לאגער פון די וועטעראנען". וועלכער געפינט זיך אין צענטער פון וואשינגטאן און רופט ארויס טאג טעגליך צוזאמענשטויסען מיט דער פאליציי. צו דעם צוועק האט דאס מיליטער בעזעצט דעם לאגער און איהם אונטערגעצינדען. איינער פון די וועטעראנען איז דערביי אומגעקומען און הונדערט זענען פערוואונדעט געווארען. די וועטעראנען וועלכע זענען צוליב דעם פערטריבען דעם לאגער געבליבען אהן א דאך איבער'ן קאפ, בעהאלטען זיך אין די טויערען. זיי ווערען אבער פון דארט ארויסגעטריבען דורך דער פאליציי. זייער לאגע איז א קאטאסטראפאלע.

דאס „ווייסע הויז" ווערט געהיטען פון דריי פולקען קאוואלעריע. די פאליציי בענוצט אין קאמף מיט די דעמאנסטראנטען טאנקען, מאשינען-געווער און טרערען-באמבעס. און משך פון דער פערגאנגענער נאכט איז געבראכט געווארען קיין וואשינגטאן א סך מיליטער. די שטאט זעהט אויס ווי א קריגס-לאגער. מ'רעכנט זיך, אז ס'וועט ערקלערט ווערען בעלאגערונגס-צושטאנד. מיט דער אקציע פיהרט אן פערזענליך דער שעף פון גענעראל-שטאב מאק ארטור.

וואשינגטאן. (ספ.) די עפענטליכע מיינונג איז גוואלדיג אויפגערעגט צוליב דער אקציע פון דער רעגירונג געגען די וועטעראנען. מ'מאכט דערפאר פעראנטווארטליך הובער'ן, וועלכער האט ארויסגעגעבען א בעפעהל צום מיליטער צו פערטרייבען דעם לאגער פון די וועטעראנען. די אויפרעגונג געגען הובער'ן איז אזוי גרויס, אז אלע בעהויפטען, דאס צוליב דער דאזיגער אקציע האט ער פולשטענדיג פערלוירען די שאנסען אויסגעקליבען צו ווערען אויפ'ן ניי אלס פרעזידענט.

די רעגירונג האט ארויסגעגעבען אן אפיציעלען קאמוניקאט, און וועלכען ס'ווערט פעסטגעשטעלט, אז און לאגער האבען זיך כלל נישט געפינען קיין וועטעראנען, נאר קאמוניסטען און עלעמענטען פון דער פערברעכער-וועלט.

Tajemnica czystej zdrowej cery..? niezrównane MYDŁO HERBA

פאטענטען אויפ'ן צווייטען האלבען יאהר

(§) און די פינאנץ-אמטען ווערען שוין אויסגעקויפט די פאטענטען אויפ'ן צווייטען האלב יאהר 1932. דער טערמין פון אויסקויפען די דאזיגע פאטענטען האט זיך געהאט געענדיגט דעם 1. יולי, אבער צוליב דער שווערער צייט זענען פיל סוחרים געבליבען הינטערשטעליג. צוליב די קאנטראלעס און די שטראפען זענען אבער די סוחרים געצוואונגען אויסצוקויפען די פאטענטען און דערביי איז איצט לעבעדיגער און די פינאנץ-אמטען.

בלוט, הויט און נערווען-קראנקע דערגרייכען דורכ'ן נוצען דאס נאטירליכע פראנץ יאזעף ביטער - וואסער גוטע פערדייאונג, פיהלען זיך גוט און זענען מונטער.

==§==

פייערליך געעפנט די אלימפיאדע און לאס אנדזשעלאס

לאס אנדזשעלאס (ספ.) היינט איז פארגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון דער 10-טער וועלט-אלימפיאדע. אחוץ די אפיציעלע רעדעס און דעם אפגעבען די אלימפישע שביעה מצד די אנטיילנעהמער, זענען פארגעקומען די ערשטע פערמעסטונגען פון הויבען גצוויכטען.

די פאקטישע אלימפיאדע-שפילען הויבען זיך און היינט. און די היינטיגע לייכ'ס-אטלעטישע פערמעסטונגען בעטייליגען 4 מיטגלידער פון דער פוילישער רעפרעזענטאנץ. קוסאטשינסקי בעטייליגט זיך אין לויף פון 10 קילאמעטער, הצליאש ווארפט דער קויל, פלאוואשיק בעטייליגט זיך אין הויך-שפרונג און פר"ל. וולאשעוויטש נעהמט אנטייל אין דיסק-ווארפען.

די גרעסטע שאנסען צו פערנעהמען דאס ערשטע ארט האט קוסאטשינסקי וועלכער איז פטור געווארען פון אזא געפעהרליכען קאנקורענט ווי נורמי, וועלכען ווערט נישט צוגעלאזען צו דער אלימפיאדע.

אלימפיאדע-סטאדיאן אין יום-טוב'דיגער בעלייכטונג

ביים הויפט-איינגאנג פון זעם אלימפישען סטאדיאן אין לאס-אנזשעלאס איז אוועקגעשטעלט געווארען א פאקעל. וואס וועט ברענען אהן הפסקה 16 טעג; אין דער הויך, אויפ'ן טויער, זעהען מיר דעם פאקעל.

מעדאל פאר די אנטיילנעהמער אין די שפילען פון דער אלימפיאדע

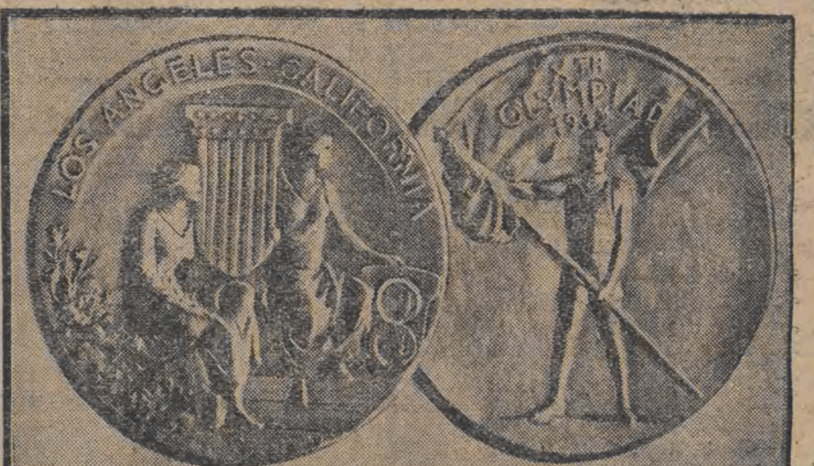

די ספ רטלער, טורנירער און אנפיהרער פון די מאנשאפטען ביי די אלימפיאדע שפילען אין לאס אנדזשעלאס וועלען בעקומען אזעלכע אנדענקונגס-מעדאלען.

פון ספארט-לעבען

„ל.ק.ס."-„זשורדעניצע" (טשענסטאכאוו) (0:2) 1:4

דער מעטש, וואס איז פארגעקומען פאריגען דאנערשטאג איז נישט געווען זעהר אינטערעסאנט.

די אויסלענדישע מאנשאפט האט נישט בעוויזען קיין שעהן שפיל. דער נצחון פון „ל.ק.ס.", איז א פולקום פערדינטער. שוין אין די ערשטע 6 מינוטען דערצילט „ל.ק.ס." צוויי שעהנע טויערן דורך קרול און דורקא.

אין דער צווייטער העלפט פערגרעסערן דעם רעזולטאט קרול און הערבסט-רייך. 2 מינוט פאר'ן סוף שיסען די געסט דאס עהרען-טויער.

ביי „ל.ק.ס." האבען זיך אויסגעצייכענט קראש, גאלעצקי און וועלניק, ביי די געסט דער רעכטער פליגעל.

ריכטער ה' רעטינג.

נייעס | היסטארישע ערשיינונג | נייעס

די ערשטע פעראייניגטע אויסגאבע דער וועלט
דער
תלמוד בבלי
עם
תלמוד ירושלמי
געשלאסען אין קליינעם פארמאט אין 6 און 12 פראכט-בענדער מיט גרויסע טיף-שווארצע אותיות מרובעת,
פון דער שטארקסטער פאטאגראפישער רעפראדוקציע אויף דער וועלט, אויפ'ן בעסטען ריין, ווייסען, דויערהאפטען זיידען-פאפיר מיט כל הטרפשים.
איצט ערשינען.
צו בעקומען נור אין דער בוכהאנדלונג „קולטורא"
(אפטיילונג ספרי קודש) פיעטריקאווער 50.

גמנסיה בת שמונה מחלקות לנערים
Piotrkowska 111/11
Kościuszki 48
„בית-אלפנא"
מיר מאכען בעקאנט דאס אונזער לעהר-אנשטאלט ווערט פון נייעם שול-יאהר פולשטענדיג רעארגאניזירט און געפינט זיך אין א נייעם פאסיגען לאקאל, וועלכער ענטשפרעכט די פאדערונגען פון די מאדערנע שול-היגיענע. דאס גימנאזיום איז יעצט אונטער א נייע לייטונג פון א געניטען און א בעוואוסטען פעדאגאג. די אויפזיכט איבער די יודאיסטישע למודים האט איבערגענומען דער בעוואוסטער קולטור-טוער עסקן ה' ד"ר פעלדמאן, וועלכער וועט שטעהן אויף דער וואך פון דערהאלטונג די ערציהונג אין שטרענג יודיש-טראדיציאנעלען גייסט.
איינשרייבונגען אין אלע קלאסען קומען פאר ביז'ן 1/9 ה. י. דערווייל אין אלטען לאקאל צעגעלניאנא 28, טעל. 176-46. בעדייטענדע הנחות פאר אונפערמעגליכע און פעהיגע שילער. ספעצ. ערגענצונגס-קורסען פאר יודאיק ווען טעטיג זיין פאר שילער אפסבאלווענטען פון פאווישעכנע שולען.
די פערוואלטונג.

יודען! היט אייך פאר ווינקעל-שרייבער,
וואס נעמען אייך צו געלד און פערפיהרען אייך!
פאר'ן זעלבען געלד ערלעדיגט געוויסענהאפט
אלע רעכטס-קאנסולטענטן-ארבייטן
דאס לאנג-יעהריגע, קאנצעסיאנירטע און בעסטענס-רענאמירטע
רעכטס-קאנסולטענטן-ביורא
„ארגוס" זאכאדניא 36
טעל. 108-47. לינקע אפיצינע, צווייטער שטאק. טעל. 108-47
בעמ.: נישט-צייטיגע קונדען קאנען אלערליי אנפראגען, פאדאניעס און ענינים ארומרעדען און בעשטעלן טעלעפאניש די פערטיגע שריפטען ווערען זאפארט אפגעשיקט א היים.

פון זאפארט איבערצוגעבען
אגרויס צימער
מיט צוויי פראנט-פענסטער. צו ערפאהרען אין אדמיניסטראציע אונטער „F. B."

2—3 צימער
מיט א קיך און בעקוועמליכקייטען ווערט פון זאפארט געזוכט אין דער נאהענט פון קילינסקיעגא און נארוטאוויטשא. אפערטען פאר L. H. אין דער אדמינ.

א צימער
מיט א נישט-קרעמפירענדען איינגאנג, טעלעפאן אין צענטרום פון שטאט, טיילוויז מעבלירט פון זאפארט ביליג איבערצוגעבען. געניערס צו ערפאהרען: פיעטריקאווער 82, וואוינונג 40.

א וואוינונג
פון 2 צימערן מיט א קוך
איבערצוגעבען
אלע 1-טער מאי 23, וואוינונג 24.

Dr. med. H. GUTSZTADT
ספעציאל-ארצט פאר אקושער און פרויען-קראנקהייטען זאכאדניע 62 (שרודמיעסקא 14) טעלעפאן 129-52
צוריקגעקעהרט
נעמט אן פון 4 ביז 7

Dr. Trawiński
chirurg
POWRóCIŁ
Piotrkowska 123

Dr. K. FISZMAN
ארדינירט
Marta אין פאדעמביע ווילא
פון 1-טען אויגוסט ביז'ן 1-טען סעפטעמבער.

Dr. Ludwik Falk
הויט און געשלעכט-קראנקהייטען
נאווראט 7, טעל. 128-07
נעמט אן פון 12—10 מיטאג און פון 5—7 אווענד.

פאר מאגענליידנדע
ראבארבער-ווייין
פיפסין-ווייין
איז פרימא קוואליטעט
צו בעקומען אין דער וויינהאנדלונג פון
E. SZYKIER
Północna 1, tel. 107-84

Dr. Wołkowyski
צעגעלניאנא 4. — טעלעפאן 216-90
צוריקגעקעהרט
ספעציאל-ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע, עלע-ארט אנאליזע עלע קטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראלן
נעמט אן פון 9-2, און פון 5-9 אווענד.
בעזונדער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. Ziomkowski
Chor. skórne, weneryczne i moczopłciowe
6-go Sierpnia 2
przyjmuje od 8—8.30 rano, od 2—4 i od 7.30—9 w. w niedziele i święta od 10—1 pp.
Dla niezamożnych ceny lecznic.

ד"ר מעד בערמאן
ספעציאליסט פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע
צעגעלניאנא 15. טעלעפאן 149-07
נעמט אן פון 8 — 11 פארט, און פון 4 — 8 אווענד
זונטאג פון 9 — 1 נאכמיטאג.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

Dr. med. H. Różaner
ספעציאליסט פון הויט- און וענערישע קראנקהייטען מענער-שוועכע און קינדערלאזיגקייט
נארוטאוויטשא 9, טעל. 128-98
נעמט אן פון 8-10, 4-8 אוו. זונטאג פון 9-10 פריה

לעזט און אבאנירט דאס
„לאדזער טאגעבלאט"

רעשטע
Szczęśliwy ביי
נאוואמיעסקא 5 פראנט 2. שטאק
ווארנונג!
געעהרטע קונדען! אזוי ווי איהר קומט אויף נאוואמיעסקא 5 ווערט איהר פערפיהרט פון אנדערע סוחרים, וואס זיי זאגען, אז זיי הייסען שטשענשליווי וייט דעריבער אויפמערקזאם און געדענקט די אדרעס פראנט 2 שטאק וואו איהר בעקומט ביליגער טמאשאוער און אנדערע סחורות. די בעסטע קוואליטעטן, די נייעסטע און מאדערנסטע מוסטער.
אויף אנציגער און פאלטענס
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך!
SZCZĘSLIWY :מיט אכטונג
Nowomiejska 5 front II piętro

Sanatorjum „PALACE"
פאר דערוואקסענע און קינדער
אין בעלמי (הינטער לאדז)
נעמט אן ליידענדע אויף אלערליי קראנקהייטען און רעקאנוואלעסצענטן. אויפזיכט פון דאקטוירים ספעציאליסטען. ערצטליכע הילף. הייל-בעדער, טאראסען צו זון-לופט-בעדער, ווראנדעס פאר לעזשאקעס, הייל-גימנאסטיק און אטעם. טענניס-שפיל און אנדערע פערוויילונגען. לויפענד וואסער אין די צימערן. שיינע געגענד אין סאסנאוויע וואלד
אידעעלע אפרוה-בעדינגונגען.
Dyrektor Dr. Rakowski

גאלד, בריליאנטן, ביזשוטעריע און לאמבארד-קוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא, פיעטריקאווער 7

בריף-איבערזעצונגען
פון פערשידענע שפראכען: ענגליש, פראנצויזיש, רוסיש, דייטש, און אנדערע אויף יודיש, פויליש און פערקעהרט
מ. קרזעפיצקי, פאמארסקא 4,
(ביים צאהן-ארצט ר. קרזעפיצקא)
נעהמט אן פון 9 פריה ביז 7 אווענד
טעלעפאן 206-53.

לאָדזער טאַגעבלאַט

דער רעדאַקטאָר נעמט אָן פֿון 6 ביז 8 אָוו.
נישט בעשטעלטע מאַנוסקריפּטען ווערען נישט צוריקגעשיקט.

„Lodz. Tageblat" Łódź Piotrk. 16
Skrz. poczt. 16
טעלעפֿאָנען רעד. 100.57 אדמ. 100.47

די סעסיע פֿון ציוניסטישען אַקציאָנס-קאָמיטעט

דער גרויסער רעפֿעראַט פֿון פּראָפֿ. בראָדעצקי וועגען דער פּאָליטישער לאַגע

לאָנדאָן, 28. יולי. (יטא) היינט איז דאָ געעפֿענט געוואָרען די סעסיע פֿון ציוניסטישען אַקציאָנס-קאָמיטעט. דעם פֿאָרזיץ פֿיהרט ה' לעאָ מאָצקין. אין דער סעסיע בעטייליגען זיך די מיטגלי-דער פֿון דער ארץ-ישראל-עקזעקוטיווע, ווי אויך אַלע מיטגלידער פֿון דער לאָנ-דאָנער עקזעקוטיווע.

די טאָג-אָרדנונג פֿון דער א.ק.-סעסיע זעהט פֿאָר אַ דיסקוסיע וועגען דער פֿאַר-שטעהענדער יודישער וועלט-קאָנפֿערענץ, די ווענדונג פֿון די ציוניסטען-רעוויזיאָ-ניסטען צו אָנערקענען זיי פֿאַר אַ בעזונ-דערען פֿערבאַנד, די בעריכטען פֿון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע וועגען שטאָ-טישער קאָלאָניזאַציע, לאַנדווירטשאַפֿט-ליכער קאָלאָניזאַציע, ווי אויך מיטעל-שטאַנד-איינוואַנדערונג, פּריוואַטע איני-ציאַטיווע און אינוועסטיציעס.

נאָכדעם וועט אויסגעהערט ווערען אַ בעריכט וועגען דער פֿינאַנציעלער לאַגע, ווי אויך בעריכטען פֿון קרן היסוד און קרן-קימת, ווי אויך דער בודזשעט-פּרע-לימינאַר אויפ'ן קומענדיגען יאָהר.

נאָך דער ערעפֿנונגס-רעדע פֿון פֿאָר-זיצער ד"ר לעאָ מאָצקין האָט גענומען דאָס וואָרט אין נאָמען פֿון דער עקזע-קוטיווע פּראָפֿ. ז. בראָדעצקי, וועלכער האָט אָפּגעגעבען אַ בעריכט וועגען דער פּאָליטישער לאַגע. פּראָפֿ. בראָדעצקי האָט אין זיין אויספֿיהרליכען רעפֿעראַט ערקלערט: יעדער, וואָס איז געקומען צו דער סעסיע פֿון ציוניסטישען אַק-ציאָנס-קאָמיטעט מוז האָבען דאָס בע-וואוסטזיין פֿון דער אויסערגעוועהנלי-כער פֿעראַנטוואָרטליכקייט, וואָס פֿאַלט אויף איהם אין דער צייט פֿון קריזיס, וועלכער האָט נישט קיין גלייכען אין יו-דישען לעבען. גאַנץ זעלטען, אויב נישט קיינמאָל, איז דאָס יודענטום געווען בע-דראָהט דורך אַזאַ פּאָליטישער און ווירט-שאַפֿטליכער ריזן. עס איז נויטיג צו קאָנצענטרירען אַלע אונזערע קרעפֿטען און פֿאַר אַלעמען — צו בעזייטיגען די פֿערקריפּלונגען פֿון פּאַרטיי-קאַמף, וואָס פֿערדונקעלט די פּרינציפּען און בלאָזט פֿונאַנדער אומוויכטיגע אָדער קלעק-טיווע-פּערסאָנאַלע בעטראַכטונגען.

איינער פֿון די כאַראַקטעריסטישע שטריכען פֿון פּאַרטיי-קאַמף איז די בע-שולדיגונג, אַז די לייטונג איז נישט פֿע-היג צו רעגירען.

איך וועל אייך פֿאָרשטעלען די פֿאַק-טען אָהן שום פֿערשענערונג. סיי די עקזעקוטיווע מיט איהרע אָנהענגער און סיי די א. ג. אָפּאָזיציע מיט איהרע אָנ-הענגער זענען געמיינזאַם פֿעראַנטוואָרט-ליך פֿאַר די דערגרייכונגען און די פֿעה-לערען, וואָס זענען בעגאַנגען געוואָרען. עס איז אונמעגליך אָפּצוטיילען די פּאָ-ליטישע אַרבייט אין לאָנדאָן פֿון דער טעטיגקייט אין ירושלים. איך בין אין דער גליקליכער לאַגע צו קאָנען פֿעסט-שטעלען, אַז אין משך פֿון די 12 חדשים זייט דעם קאָנגרעס האָט געהערשט אַ שטענדיגע און טיפֿע פֿערשטענדיגונג צווישען די פּאָליטישע דעפּאַרטאַמענטען אין לאָנדאָן און ירושלים.

ווען מיר האָבען פֿערלאָזט באַ[illegible] האָבען מיר אַלע געוואוסט וועגען אַ [illegible] זעהר שווערער לאַגע צוליב דעם הע[illegible] שענדען רעזשים אין קאָלאָניאַל-אַמט. אין משך פֿון 2 יאָהר האָבען מיר [illegible] האָט אַ רעגירונג, אין וועלכער דער [illegible] מער פֿון קאָלאָניאַל-אַמט האָט אַרוי[illegible] געוויזען אין וואָרט און טאַט אַ [illegible] שטענדיגען מאַנגעל פֿון סימפּאַ[illegible] פֿאַר אונזערע שטרעבונגען. ער האָט [illegible] אַליין בעטראַכט פֿאַר אַ בעשיצער פֿון [illegible] הילפֿלאָזע און אונוויסענדע „אָר[illegible] אַראַבער". לאָרד פּאַספֿילד איז אין זיין שטעלונג מעהר ווי געשטיצט געוואָרען דורכ'ן הויך-קאָמיסאַר סער דזשאָן טשענסעלאָר. הגם מיר ווייסען, אַז די ענדערונג פֿון פּערזאָן פֿון הויך-קאָמי-סאַר איז בעשלאָסען געוואָרען שפּעטער, איז אונז אויך בעקאַנט, אַז דער לאָנדאָ-נער רעזשים איז געבליבען אונגעענ-דערט. ערלויבט מיר צו ערקלערען, אַז עס וואָלט געווען אַ גרויסער טעות צו בעהויפּטען, אַז עס איז פֿאַרהאַן אַ שפּאַלט צווישען דער ענגלישער רעגי-רונג אין לאָנדאָן און דער בריטישער אַדמיניסטראַציע אין ארץ-ישראל, נישט רעכנענדיג איינציגע אויסנאַהמס-צושטאַנ-דען, וועלכע האָבען עקזיסטירט און גע-ווירט פֿעריאָדען פֿאַר דעם לעצטען קאָנ-גרעס.

עס איז געווען קלאָר, דאָס אונזער איינציגער קורס בעשטעהט אין פֿאָרט-זעצען מיט מעגליכסטען איבערצייגונג די דיסקוסיע מיט דער ענגלישער רעגירונג וועגען די גרונדזאַצען פֿון דער ארץ-ישראל-פּאָליטיק. און ווירקליך, אין משך פֿון 3 וואָכען נאָך דעם באַזעלער קאָנג-רעס האָבען מיר זיך איבערצייגט, דאָס בלויז אין פּערזאָן אין לאָנדאָן איז גע-בליבען אונבעאיינפֿלוסט דורך דעם רע-גירונגס-קאָמיטעט און דורכ'ן בריוו פֿון פּרעמיער-מיניסטער, דאָס איז נעמליך געווען דער קאָלאָניאַל-מיניסטער אַליין.

די געפּלאַנטע פֿעראָרדנונג וועגען קאָנ-טראָל פֿון ערד-פֿערקויף, וואָס האָט אונז דערגרייכט אין דער ערשטער וואָך פֿון אויגוסט 1931, איז געוואָרען צוגעפּאַסט דורך דעם אונגעפֿעלשטען אינהאַלט פֿון ווייס-בוך פֿון אָקטאָבער 1930.

3 וואָכען נאָך דעם קאָנגרעס איז די עקזעקוטיווע געשטאַנען אין אַנבליק פֿון אַ קריזיס בנוגע איינעם פֿון די וויכטיג-סטע פֿאַקטאָרען פֿון אונזער אַרבייט, נעמליך, פֿון דער אַגראַר-פּאָליטיק.

די רעגירונגס-ענדערונג אין ענגלאַנד איז נישט געווען קיין געוועהנליכער קאַ-בינעט-וועקסעל פֿון איין פּאַרטיי צו דער אַנדערער. עס איז געווען אַן ענדערונג פֿון דער נאַציאָנאַלער פּסיכאָלאָגיע, פֿון גאַנצען צוגאַנג פֿון ענגלישען פֿאָלק צו זיינע ווירטשאַפֿטליכע פּראָבלעמען.

אַלס פּועל-יוצא פֿון דער רעגירונגס-ענדערונג זענען אויך דורכגעפֿיהרט גע-וואָרען וויכטיגע שנויים. אין ארץ-ישראל האָט דער נייער הויך-קאָמיסאַר סער אַרטור וואוקאָפּ איבערגענומען זיין אַמט סוף נאָוועמבער. דער גענעראַל-פּראָקוראָר ה' בענטוויטש איז אַלס רע-זולטאַט פֿון אַ האַנדלונג, וועלכע מיר [illegible] סיי פֿון פֿערזענליכען, סיי פֿון נאַציאָנאַלען שטאַנדפּונקט, פֿער-טריבען געוואָרען דורך אַ נישט-יודישען ענגלענדער. [illegible] האָבען מיר בנוגע לאַנד-פּראָבלעמען געהאַט צו טון מיט'ן דירעקטאָר פֿון ענטוויקלונגס-פּלאַן פֿרענטש, וואָס איז בעשטימט געוואָרען דורך לאָרד פּאַספֿילד.

אויב איך זאָג איצט, אַז דורך די וואָלקענס האָט אָנגעהויבען דורכצו-[illegible] האַנדלונגס-מעטאָדען בנוגע ערד-[illegible] אַ ביסעל ליכט, מיין איך נישט, אַז אַלע זאַכען זענען שוין העל. ווי עס שיינט, בעטראַכט דער הויך-קאָ-מיסאַר די אימיגראַציע אַלס ענין, אין וועלכען ער וויל אַמטליכסטען ענטקעגענ-קומען דעם יודישען שטאַנדפּונקט. קיי-נער קאָן אָבער נישט בעהויפּטען, אַז די נייע קאַטעגאָריע פֿון קליינע קאַפּיטאַ-ליסטען בעפֿרידיגט דעם ריזיגען דראַנג אין היימען וואו פֿיל יודען זיך צו בעזעצען אין דער נאַציאָנאַלער היים.

דאָפּעלט קאָמפּליצירט ווי די אימי-גראַציע איז דאָס לאַנד-פּראָבלעם. אין איהר מאַטעריעלער פֿאָרם בעדייט די יו-דישע נאַציאָנאַלע היים מענשען און ערד. איך וועל נישט רעדען וועגען די ערוואַרטונגען, דאָס מיר האָבען רעכט צו פֿאָדערן ערד אויפ'ן סמך פֿון היס-טאָרישע דעקלאַראַציעס און פֿון מאַנ-דאַט. מיר וועלען פֿאָרזעצען צו קעמ-פֿען אויף דעם געביט אין דער צוקונפֿט. אָבער מען האָט אונז אַפֿילו נישט ער-לויבט צו בעזעצען אונגעשטערט די ערד, פֿאַר וועלכער מיר האָבען בע-צאָהלט פּרייזען, וואָס פֿערוואונדערן אַלע זאַכקענער. דראָהונגען פֿון ענט-אייגענונג שיינען צו זיין די בעשטעטיגו[illegible] שטחים, וועלכע מיר האָבען עפֿענטליך געקויפֿט אונטער דער אויפֿזיכט פֿון דער רעגירונג אַליין? די פֿעראָרדנונג וועגען לאַנד-שטרייטען שיינט צו בעדייטען, אַז דער אַגרעסיווער צד ווערט בעשאַנקען מיט לעגאַליטעט? דער הויך-קאָמיסאַר האָט אין מערץ מיר ערקלערט, דאָס ער האָט געמיינט, אַז דאָס וועט זיין אַ נוצ-ליך געזעץ. איך האָב דערויף געענט-פֿערט, דאָס גלייך ווי ביי אַלע געזעצען, איז פֿיל אָפּהענגיג דערפֿון, ווי אַזוי זיי ווערען אויסגעפֿיהרט.

מענשען און ערד נויטיגען זיך אין זי-כערהייט. מיר גיבען צו, דאָס עס איז עטוואָס אויפֿגעטון געוואָרען, כדי צו פֿערגרעסערען די זיכערהייט פֿון לעבען און פֿערמעגען אין ארץ-ישראל.

עס ווערען אָבער בעגאַנגען פֿערדע-מערישע מאָרדען און סימפּאַטישע טע-ראָר-אַקטען, וועלכע בלייבען אונבע-שטראָפֿט. דער יודישער אַגענטור איז דער פּאָליצי און די שוץ-אָפּטיילונגען בלייבט אונבעפֿרידיגענד.

די לאַגע איז ווירקליך ווייט צו זיין בעפֿרידיגענד. אַ געוויסע בעסערונג לאָזט זיך בעמערקען אין לעצטען יאָהר.

און אונז שווער ווערט אַרויס דאָס פּראָב-לעם פֿון אונזער גרונד-פּאָליטיק. די עקזעקוטיווע איז שטאַרק אָנגעגריפֿען געוואָרען אין פֿערלויף פֿון די לעצטע חדשים מיט'ן מאָטיוו, אַז זי האָט זיך נישט ענטשלאָסען אויף אַ נייעם פּאָלי-טישען וועג.

דאָס וואונדערט מיר זעהר שטאַרק. צי האָט דען דער קאָנגרעס נישט גע-וועלט די עקזעקוטיווע אויף אַ בעשטימ-טער באַזע, וואָס איז פֿאָרמולירט גע-וואָרען אין דער ערקלערונג פֿון פּרעזי-דענט סאָקאָלאָוו.

פֿיל איז אויך גערעדט געוואָרען וועגען די פֿערשידענע רעזאָלוציעס פֿון אַקצי-עס, וואָס זענען פֿאָרגעלעגט געוואָרען, כדי צו בעאיינפֿלוסען ענגלאַנד, אַז זי זאָל ערפֿילען דעם מאַנדאַט. די אידעע פֿון אַ פּעטיציע איז נישט קיין נייע. זי האָט שוין אָנגענומען פֿערשידענע פֿאָר-מען.

איך וויל זיך נישט אַריינלאָזען אין אַן אויספֿיהרליכער דיסקוסיע וועגען דער צוועקמעסיגקייט פֿון וועלכער עס איז פּעטיציע, און אויב אַ פּעטיציע בכלל איז ראַטזאַם, וואָס פֿאַר אַ פֿאָרם דאַרף זי טראָגען. איך וויל לויבער פֿעסטשטעל-לען צוויי פּרינציפּען: ערשטענס, קיין שום אַקציע פֿון דעם אָרט, וואָס זאָל אונטערגעשריבען ווערען [illegible] וועמען עס איז אויסער די אָפֿיציעל אַקרעדי-טירטע פֿאָרשטעהער פֿון דער יודישער אַגענציע, איז אונדענקבאַר און קען נישט טאָלערירט ווערען. צווייטענס, וויל איך פֿעסטשטעלען, דאָס מיר מוזען אָפּוואַר-פֿען די פֿאַלשע אילוזיע, אַז ענגלאַנד וועט איינשטימען אַרויסצושטויסען צו ווערען מיט געוואַלד-מעטאָדען.

די עקזעקוטיווע בעטראַכט ערנסט די לאַגע, וואָס האָט זיך געשאַפֿען מיט'ן אַריינטריט פֿון מעקדאָנאַלד אין פֿעלקער-בונד. איך וואָלט נישט געוואָלט איבער-שעצען, דאָס וואָס מיר קאָנען אויפֿטון.

מיר ווערען אָנגעגריפֿען פֿאַר נישט-טון עטוואָס פּאָזיטיוועס בנוגע דעם פּראָ-בלעם פֿון ארץ-ישראל-אַראַבער. דאָס פּראָבלעם איז געוואָרען נאָך שווערער צוליב די רויך-וואָלקענס, וועלכע רינג-לען אַרום די גאַנצע פֿראַגע, וואָס בע-שטעהט פֿון אַ בעהויפּטונג אויפ'ן גרונד פֿון אַנטי-יודישע פּראָפּאַגאַנדע. די בע-הויפּטונג, אַז הגם די יודישע נאַציאָנאַ-לע היים קאָן זיין אָביעקטיוו און פֿון טעאָרעטישען שטאַנדפּונקט אויסגעצייכ-נעט, קאָן זי אָבער פֿערווירקליכט ווע-רען בלויז אויף דעם אופֿן, אַז די עקזיס-טענץ פֿון די אַראַבער אין ארץ-ישראל איז בעדראָהט דורך אונזער אַרבייט. די שאו-קאָמיסיע איז פֿערפֿיהרט געוואָרען דורך דער דאָזיגער בעהויפּטונג. דער רע-זולטאַט איז געווען סער דזשאָן סימפּ-סאָנ'ס בעריכט און דאָס ווייס-בוך, וואָס האָט פֿאָרגעשלאָגען שאַרפֿע בעגרענ-צונגען פֿאַר יודישען ערד-איינקויף און יודישער איינוואַנדערונג.

פֿון דעם גאַנצען קאָמפּלעקס בעריכ-טען, דיסקוסיעס און דעקלאַראַציעס איז אַרויסגעוואַקסען דער א. ג. ענטוויק-לונגס-פּלאַן. די רעגירונג שטרעבט צו געהען אין דער ריכטונג, אַז די לייטונג פֿון ענטוויקלונגס-פּלאַן, אין וועמענס רשות עס וועט זיך געפֿינען דער הלוואה-פֿאָנד פֿון 2 און אַ האַלבען מיליאָן פֿונט זאָל אויפ'ן אָרט בעשליסען אונטער אַ געוויסער רעגירונגס-קאָנטראָל, ווי אַזוי דאַרף דאָס געלד אויסגענוצט ווערען. ענדליך איז אַרויסגערוקט געוואָרען אַ קאָמפּראָמיס-פֿאָרשלאַג, נעמליך, אַז דער פּלאַן פֿון געלד-פֿערווענדונג און מעטאָ-דען פֿון ענטוויקלונגס-דעפּאַרטאַמענט זאָל פֿריהער אויסגעאַרבייט און דיסקו-טירט ווערען און נאָכדעם ווי עס וועט אָנגענומען ווערען דער בעשלוס זאָל פֿאַר-געלייגט ווערען דעם פּאַרלאַמענט די פּראָיעקטירטע הלוואה מיט דער ענגלי-שער גאַראַנטיע.

צו דעם צוועק איז ה' פֿרענטש דעלע-גירט געוואָרען קיין ארץ-ישראל דעם פֿאָריגען אויגוסט. דער דירעקטאָר פֿון ענטוויקלונגס-פּלאַן איז בעשטימט גע-וואָרען, פֿאָרמולירענדיג זיינע קאָמפּע-טענצען אויף אַ ריין-פֿאָרמעלער (און לויט אונזער מיינונג) פֿעהלערהאַפֿטער אינטערפּרעטאַציע פֿון פּרעמיער מאַק-דאָנאַלד'ס בריוו.

איך ווייס וועגען דעם בעשלוס פֿון אַ טייל פֿון אונזער אָרגאַניזאַציע, אַז דער פֿרענטש-בעריכט זאָל אָפּגעוואָרפֿען ווע-רען. איך ווייס נישט גענוי, וואָס זאָל דאָס בעדייטען. מען האָט זיך צו אונז געווענדעט וועגען צושטעלען אונזערע בעמערקונגען דעם הויך-קאָמיסאַר. אויפ'ן סמך פֿון די בעמערקונגען, ווי אויך די בעמערקונגען פֿון די אַראַבער וועט דער הויך-קאָמיסאַר פֿאָרמולירען זיינע עמ-פֿעהלונגען פֿאַר דער רעגירונג. די קאָנ-קרעטע פֿאָרשלאַגען איז בעצוג צו אונ-זערע בעמערקונגען צום פֿרענטש-בע-ריכט וועלען פֿאָרגעלייגט ווערען אין דער פּאָליטישער קאָמיסיע. אויף די אָנגענומענע פֿאָרשלאַגען וועלען זיך שטיצען אונזערע בעמערקונגען צום פֿרענטש-בעריכט.

פּראָפֿ. בראָדעצקי ערקלערט צום סוף: עס איז נישטאָ קיין גרונד פֿאַר איבער-געטריבענעם פּעסימיזם, הגם עס איז אויך נישטאָ קיין יסוד פֿאַר איבערגע-טריבענעם אָפּטימיזם. מיר מוזען אָפּ-וואַרפֿען עצות, וואָס פֿליסען פֿון פֿער-צווייפֿלונג און זיך קאָנצענטרירען אַרום קאָנסטרוקטיווער אַרבייט. אין אַ צייט, ווען די טראַגעדיע פֿון ישראל ענטפּלעקט זיך אין די טונקעלסטע פֿאַרבען, קאָנען מיר זיין גליקליך צו האָבען די פּריווי-לעגיע צו אַרבייטען פֿאַר גאולת ישראל.

נאָכ'ן בעריכט פֿון פּראָפֿ. בראָדעצקי איז ערקלערט געוואָרען אַ הפסקה.

───:§:───

די נייע „מתנה" פֿאַר'ן שטייער-צאָהלער

מאָרגען דעם 1-טען אויגוסט, וועט מען דער בעפֿעלקערונג אין פּוילען אונטערטראָגען אַ נייע „מתנה". אין דעם טאָג געהט אַריין אין קראַפֿט די נייע פֿעראָרדנונג וועגען עקזעקוציעס פֿון שטייער-חובות. לויט וועלכע די שטייער-אַמטען וועלען האָבען דאָס רעכט דורכצופֿיהרען עקזעקוציעס אויך פֿריינאַכט, זונטאָג, און די חגאות און ימים-טובים, וועלען די שטייער-אַמטען אויך איבערנעמען די עקזעקוציעס פֿאַר שטייערן און אָפּצאָהלונגען פֿאַר סאָציאַלע אינסטיטוציעס, קאָמונאַלע אינסטיטוציעס, פֿאַר די גמינעס. די מאַגיסטראַטען, קראַנקען-קאַסעס וכדומה וועלען מעהר נישט אַליין זיך פֿער-נעהמען מיט עקזעקוציעס.

די דאָזיגע נייע פֿעראָרדנונג איז אַ גרויסע איבעראַשונג פֿאַר די שטייער-צאָהלער. איבערהויפּט נאָכדעם, ווי מען האַלט אין איין טרייסטען מיט שטייער-הנחות. אונזערע פֿערזאָרגער פֿון די „ווירטשאַפֿטליכע קריזיס" קאָנען איצט אויפֿווייזען אַ נייעם „דערפֿאָלג" ביים „פֿערטיידיגען" די אינטערעסען פֿון די ווירטשאַפֿטליכע קרייזען.

ביז איצט האָט דער שטייער-צאָהלער געוואוסט, אַז איהם דראָהען עקזע-קוציעס בלויז אין די האַנדעלס-שעה'ן, באַה שבת באַה מנוחה. איז געקומען שבת, זונטאָג, אָדער חגא, האָט מען געוואוסט, אַז מען האָט רוה און מען דאַרף זיך נישט ריכטען אויפ'ן עקזע-קוטאָר.

איצט ווערט פֿאַר עקזעקוטאָרען אָב-געשאַפֿט דער זונטאָג-רוה. האַנדלען און אַרבייטען וועט מען טאָקי ווייטער נישט טאָרען זונטאָג און חגא, אָבער מאַהנען שטייערן, דאָס וועט יאָ זיין ערלויבט.

אויך רוהיג שלאָפֿען וועט דער שטייער-צאָהלער נישט קאָנען. וויי'ל נישט בלויז בייטאָג, נאָר אויך ביי נאַכט וועט מען קאָנען מאַכען עקזע-קוציעס...

עס איז שווער צו גלויבען, אַז די נייע פֿעראָרדנונג זאָל ברענגען ממשות'-דיגע רעזולטאַטען. זי וועט העכסטענס פֿערשנעלערען דעם אונטערגאַנג פֿון עקזיסטענצען. ווייל אויב מען האָט דורכגעפֿיהרט עקזעקוציעס בייטאָג און וואָכענטאָג, האָט דער שטייער-צאָהלער אין לעצטען מאָמענט נאָך געקאָנט זיך בעזאָרגען אַ גמילות חסד, כדי צו פֿערהיטען די עקזעקוציע. אָבער ביינאַכט שבת, זונטאָג, אָדער חגא, וועט זיין אוממעגליך צו בעקומען אַ גמילות חסד. און מען וועט זיך נישט קאָנען ראַטעווען, ווען דער חלף וועט ליגען אויפ'ן האַלז.

צו די ביז איצטיגע צרות פֿון שטיי-ער-צאָהלער, קומט צו נאָך אַ נייע „מתנה". מען וועט שוין נישט האָבען קיין מנוחה נישט ביינאַכט, נישט שבת, נישט זונטאָג.

מ.

דער פּרינץ פֿון וויילס
דענקליפּט פֿון אַ רעגען.

וואָס די וויסענ-שאַפֿט ווייסט וועגען דונערן און בליצען

לאָמיר דאָ גלייך פֿאָרכאַפּען און אויסזאָגען דעם סוף. אַז די וויסענשאַפֿט ווייסט אפשר אַ סך וועגען בליצען, אָבער זי האָט קיין ברעקעל ידיעה נישט וועגען דונערן. פֿאַרוואָס דונערט עס? מען ווייסט נישט! די געלעהרטע פֿון צמאָל האָבען יאָ געהאַט אַ פּאָר ערקלעהרונגען, איבערהויפּט אין גע-ווען פֿערשפּרייט דער געדאַנק, אַז עס דונערט דערפֿאַר, ווייל צוויי שטיקער כמאַרעס שלאָגען זיך צונויף, אָבער די מאָדערנע געלעהרטע האָבען אַנדע-רע ערקלעהרונגען, וואָס קלעהרען מסתמא אויף דעם דורכשניטליכען מענ-שען פּונקט אַזוי ווענניג.

זיי ווייסען אָבער אַ סך, די גע-לעהרטע וועגען בליצען. ערשטענס האָט מען זיך אָרויסגעשלאָגען אויפ'ן געדאַנק, אַז דאָס פֿאָלק, וואָס זאָגט אַ ווערטעל: „אַ בליץ טרעפֿט נישט צוויי מאָל אויפ'ן זעלבען אָרט", איז נישט אמת. אַ בליץ קאָן יאָ טרעפֿען צוויי און דריי און אויך מעהר מאָל אויף דעמזעלבען אָרט. דאָס ווערטעל: „אַ בליץ פֿון ם לויטערן הימעל איז נישט מעגליך", איז אויך נישט ריכ-טיג, ווייל עס קומען יאָ בליצען פֿון לויטערן הימעל און נישט מעהר, וואָס דעמאָלט, ווען דער הימעל איז לויטער און עס בליצט, הערט מען נישט קיין דונער.

די געלעהרטע האָבען אויך אויסגעצ-פֿונען, אַז בליצען זענען אַ זעלטענ-הייט און אפשר אַן אוממעגליכקייט אויפ'ן זיד- און נאָרד-פּאָל. מעהר ווי אומעטום זעהט מען בליצען און עס קומען פֿאָר זומערדיגע שטורם-רעגענס אין דער שטאָט באַליבורג, אין דער קאַמערון-געגענד פֿון אַפֿריקאַ.

אַ סך מענשען האָבען מורא פֿאַר אַ בליץ. קומען די געלעהרטע און ווייזען אויף מיט פֿאַקטען, אַז מען דאַרף בכלל נישט מורא האָבען, ווייל בסך הכל שטאַרבען בלויז 50 מענשען יע-דען יאָהר פֿון בליצען. און דאָס איז אַ סך ווענניגער, ווי די טויטע פֿון פֿערקיהלונג, פֿון אויטאָמאָביל אומגלי-קען א. ד. ג.

וואָס אַ בליץ קאָן זיך אַמאָל פֿער-גינען אָפּצוטון די מענשען, קאָן קיי-נער נישט טרעפֿען. אַ בליץ פֿליהט שנעל און זיינע שפּיצלעך זענען אָהן אַ צאָהל.

100-יעריגער יובילעאום פֿון דער יודישער עמאַנ-ציפּאַציע אין קאַנאַדאַ

מאָנטרעאַל. (יטא) לכבוד דעם 100-יעהריגען יובילעאום פֿון דער יודי-שער עמאַנציפּאַציע אין קאַנאַדאַ איז ערשינען אַ ספּעציעלער נומער פֿון „קאַ-נאַדער אַדלער", וואָס פֿייערט אויך זיין 25-יעהריגע עקזיסטענץ. דער נומער ענטהאַלט אַ רייכען מאַטעריאַל אין דער יודישער, ענגלישער און פֿראַנצויזישער שפּראַך.

די איינוואַנדערונג אין אַמעריקאַ אין מאַי 1932

וואַשינגטאָן. (יטא) לויט'ן בע-ריכט פֿון אימיגראַציאָנס-קאָמיסאַר הול זענען אין משך פֿון חודש מאַי אַריינ-געקומען אין די פֿעראייניגטע שטאַטען 2.479 אימיגראַנטען. אין משך פֿון דעם זעלבען חודש האָבען אויסגעוואַנדערט פֿון די פֿעראייניגטע שטאַטען 8.577 פּערזאָנען. די צאָהל רעפּאַטרירטע האָט בעטראָגען 1.597 פּערזאָן.

—ss—

א ווילדערנדער באַרג בעדראָהט א דאָרף

דער באַרג קילכבשטאַק, הויך 800 מעטער, דערנעהנטערט זיך לעצטענס צום דאָרף לינטהאַל, אַז די איינוואוינער פֿון דאָרט זענען געצוואונגען צו ענטלאָפֿען.

אין אַמסטערדאַם

(רייזע-נאָטיצען)

פֿון ב. צ. גאָלדבערג

אין אַסט-יודישען פֿעראיין

אויפ'ן אַמסטעל, אַן אַלטע גאַס אין אַמסטערדאַם, דורך וועלכער עס פֿליסט אַ גאַנץ ברייטער קאַנאַל, שטעהט דער „אַסט-יודישער פֿעראיין."

אַ קליינע אידישע אויפֿשריפֿט אויף דער טיר לייענט זיך: „אַסט-יודישער פֿעראיין." אונטער דעם נאָך אַ אידישע אויפֿשריפֿט: „אַסט-יודישער רעסטאָ-ראַן."

קלינג איך אָן, עפֿענט זיך די טיר. לאָז איך זיך קלעטערן אויף די טרעפּ. איין שטיג, אַ צווייטע, ביז איך קום אָן צום „אַסט-יודישען פֿעראיין." איך קלאַפּ-אָן, קיינער עפֿענט נישט. עפֿען איך די טיר, קיינע נישטאָ, נאָר אוי-פֿ'ן טיש ליגען אַ באַרג אידישע צייטונגען אָנגעוואָרפֿען און אויף דער וואַנט הענגט אַ מודעה, אַז ספּעס אַ בררימטער אַקטיאָר, וועמעס נאָמען איך האָב קיינמאָל נישט געהערט, וועט קומענדען זונטאָג פֿאָרלייענען.

לאָז איך זיך שוין קלעטערן, אוי-צען. העכער, נאָך אַ שטיג, אין „אַסט-יודישען רעסטאָראַן."

איך קום אַריין, אַ היפּשער צימער, אָבער גאָר, גאָר נישט ריין. עס זיצען עטליכע אידען, איינגאַנצן אַ ניין פּערזאָן, פֿון זיי עטליכע מיט בערד, אַלטע לייט, אָנגעטון ווי די שמאַטע-קלייבער. צווישען זיי אויך אַ פּאָר יונגע לייט, אַלע זיצען אין היטלען, נאָר איין בחור זיצט אָהן אַ היטעל. דער קעלנער אַליין, אַ יונג, שוואַרץ בחור'ל, מיט אַ פּנים, ווי איהם וואָלט וועה געטון דער בויך, געהט אַרום אָנגעטון אין אַ יאַרמולקע און סערוויר.

איך געה אַריין און זעץ זיך אַוועק אין אַ ווינקעל. אַלע שווייגען, נאָר איין אַלטער איד גיט מיר אַ נייגי מיט'ן קאָפּ. ביסלעכווייז שעהמט מען זיך און מען פֿריהערדיגע געשפּרע-כען.

די גאַנצע זאַך דרעהט זיך דאָ אַרום אַן אַלטען יודען, רב זלמן. וואָס געהט אָנגעטון אין אַ גוטען שוואַרצען סור-דוט, טראָגט אַ פֿיינע זילבערנע באָרד, און איז אַ פּנים, אַ מענש אָהן זאָרג. ס'איז אויך משמעות, אַז רב זלמן האָט ליב די כוסה, וואָרים חבוה הע-צען איהם אונטער, ער זאָל בעשטע-לען נאָך אַ גלאָז ביר, נאָך אַ גלעזעל וויין. און דער עיקר, ער זאָל זינגען.

אָבער רב זלמן אייל'ט זיך נישט זינגען. ער וויל גיכער רעדער מכה פּאָליטיק. און די פּאָליטיק דרעהט זיך אַרום היטלער'ן און טראָצקי'ן.

— זיי האָבען געבעטען טראָצקי'ן, ער זאָל קומען צוריק קיין רוסלאַנד איבערנעמען די מלוכה, — דערציילט רב זלמן, — אָבער טראָצקי האָט נישט געוואָלט.

— וואָס הייסט? — זאַעיקעט אַריין אַ היטעל — ווי-ווער האָט געב-בע-בע-טען ט-טראָצקי'ן קומען צוריק? ווי-ווער? סטאַלין?

אָבער רב זלמן ווערט נישט ותפעל:

— ווער דען האָט געבעטען? איך האָב געבעטען? סטאַלין האָט געבעטען. סטאַלין זעהט, אַז זיין גוי'אישער קאָפּ טויג נישט, ס'געהט ניש. שיקט ער אַ מענשען צו טראָצקי'ן: נאַ, טראָצקי, קום און מאַך אַ טאָלק.

— טאַקע, טאַקע? — רופֿען זיך אָן אַ פּאָר אַלטע יודען. — ס'איז אַן אמת? סטאַלין האָט איהם גערופֿען און ער האָט נאָך נישט געוואָלט?

— פֿאַר וואָס זאָל ער וועלען? וואָס פֿעהלט איהם ביים כעיק? אַ לעבען מאַכט ער? אַ יונג וויבעל האָט ער? האָט ער די וו[illegible]לט אין דער אומה און—

און דאָ קומט אַ וואָרט, וואָס מען דרוקט נישט. דער עולם צעלאַכט זיך און מ'ווערט וואַרעמער.

מען בעט רב זלמנ'ען ווידער זינגען און דאָס מאָל צווינגט ער זיך:

— מי-מצרים גאַלתנו ומבית עבדים פּיי-די-תנו, פּיידי-פּיידי פּ יתנו, פּיידי-פּיידי-פּדיתנו, ממצרים גאַלתנו, — דער שפּיץ קומט שפּעטער:

— ומי-דבר מלט-תנו — מי לאָזט אונז מי לאָזט און מי גיט נישט אַוועק. מי-לאָזט און מי-לאָזט און מי גיט נישט אַוועק... און אַזוי ווייטער, ביז עס קומט צו ותחלים רעים — אויף אַלע גויים, וואו עס ווערט ווידער אַ גע-לעכטער.

דערנאָך הויבט רב זלמן אָן אַ חסי-דישען ניגון און אַלע זינגען מיט.

איך נעם אַרויס מיין ביכעלע און פֿאַרצייכען די זאַכען, איך זאָל נישט פֿערגעסען, הויב זיך אויף און געה. דעם קעלנער טרעף איך אין קאָרידאָר.

— נו, וויפֿיל קומט איין?

— צאָהלט מאָרגען, איהר וועט צאָ-לען מאָרגען.

— וואָס איז דער מעהו? פֿאַרוואָס נישט היינט?

— היינט איז דאָך יום-טוב.

— וואָסער יום-טוב?

— וואָס הייסט? איהר ווייסט דען

יעצנדע זעה דיים 6

היטלער

צי וועט זיין ממשלה נאך לאנג אנהאלטען

פון אפ. גאלדבערג

II.

עס איז אודאי די דײַטשע יודען נישטאָ וואָס מקנא צו זײַן, ווי עס איז זיכער נישט מקנא צו זײַן די דײַטשען אַליין. עס איז אַ פּעריאָד אין וועלכען לעבען, מיט וועלכען זיי וועלען זיך שפּעטער שטאַרק שעמען, און זיי וועלען מוזען האָבען גוטע מליצים, זיי צו פערטיידיגען.

דערווײַל איז דער דײַטשער הימעל פערוואָלקענט און עס זעהט זיך נישט קיין איין שטראַהל ליכט.

דאָס גאַנצע דײַטשע פאָלק — עס איז אויפגעפאַלען! — האָט נישט אַזוי זשאָרעס, אַ זאָלאַ, וואָס זאָל קאָנען אַרויסקומען מיט אַ „איך בעשולדיג!" עס איז טאַקע דאָרט קיינער נישטאָ. אַ פאָלק פון קאַרליקעס, וואָס איז גרייט אַרויפצוזעצען אויף זיך אַלס מושל דעם גרעסטען קאַרליק, אַ קליין-קעפּיג מענשעל מיט קליינליכע אינסטינקטען.

עס איז אָבער אַלץ נאָר אויף אַ ווײַל. דער זיג פון היטלער'ן איז געקומען צו שנעל. זײַן פּאַרטיי איז געוואַקסען ריזענהאַפט באמת אָהן זײַן הילף און, אויב איהר ווילט, טראָץ איהם.

וואָלט היטלער געוואַקסען שטופּענווייז, וואָלט די היטלערישע פּאַרטיי זיך דערשלאָגען צו איהר איצטיגער גרויס דורך אַ רייה יאָהרען, לאַנגזאַם און זיכער, וואָלט מען געדאַרפט שטאַרק זאָרגען און אונרוהיג זײַן. דאָ איז אָבער נישט געווען אַזוי. דער אויפשטייג איז געקומען פּלוצלינג. דער וואוקס איז געווען איבערנאַטירליך. עס איז געשעהען דורך איין נאַכט. כמעט זענען דאָ ערקלערונגען פאַר דער משוגע'נער ווענדונג אין דער דײַטשער פּאָליטיק. עס זענען פאַרהאַן קלאַסען-מאָטיווען און אויך אַנדערע סבּות. עס איז אַ קיום פון אַגיטאַציע.

אַזוי שנעל, ווי די לאַגע אין דײַטשלאַנד וועט ווערען אַ ביסעל בעסער, בײַם ערשטען שטראַהל ליכט, וועט מען נעמען לויפען פון היטלער ווי פון אַ מגפה. היטלער'ס ערפאָלג דערמאָנט אָן דעם ערפאָלג פון „קלו קלוקס קלען" אין אַמעריקאַ. נאַטירליך קאָן מען די צוויי בעוועגונגען נישט פערגלײַכען, ווי מען קאָן נישט די צוויי לענדער. אָבער זיי לאָזען זיך פערגלײַכען אין זייער פענאָמענאַלען וואוקס. ווי דורך איין נאַכט איז דער „קלען" אויסגעוואַקסען צו אַ ריזען-כח, און ער האָט דיקטירט די רעגירער פון פיל שטאַטען. זײַן וואָרט איז געווען געזעץ. אַלע האָבען זיך געוואונדערט: פון וואַנען די פינסטערע מאַכט? נאָך בשעת אַנדערע האָבען זיך געוואונדערט, איז דער קלען געוואַקסען ווי אויף הייוועֶן.

עס איז געפאַלען אַ פּחד אויף יודען. מיט אַמאָל אַ באָיקאָט-בעוועגונג, מיט סטראַשונקעס צו קוילען די, וואָס וועלען קויפען בײַ יודען, מיט פלאַקערנדע צלמים אין דער פינסטערניש פון דער נאַכט, מיט פּאַראַדען פון בעקומעלטע מחנות, מיט דעם ליד פון האַס און צושטערונג אויף זייערע ליפּען. עס איז געווען אַ פּסוּלאָ, וואָס האָט זיך געטראָגען מיט דער קראַפט פון אַ טאָרנאַדאָ פון שטאַט צו שטאַט.

און פּלוצים, צוליב אַ קליינע מחלוקת, אַ שטיקעל צופאַל און דער „קלען" האָט גענומען געהן באַרג אַראָפּ מיט אַזאַ שנעלקייט, אַז עס האָט ממש גענומען שווינדלען אין די אויגען. מיט אַמאָל איז דער „קלען" פערשוואונדען נאָך פיל שנעלער, ווי ער איז אויסגעוואַקסען. די סיבּה פאַר דעם שנעלען פאַלען איז אויך געווען דאָס, וואָס דער קלען האָט געהאַט אַלס פיהרער מענשען פון דעם טיפּ היטלער. ווען עס איז געקומען צו דעם צוריקפאַל, איז נישט געווען קיין ווילכטיגער פיהרער, וואָס זאָל קאָנען מיט זײַנע פּלייצעס דעם לויף אָפּשטעלען. וואו איז איצט דער קלען? ער איז פערשוואונדען און האָט הינטער זיך אפילו קיין ריכטיגען סימן נישט געלאָזט.

איך וויל נביאות צו זאָגען, אַז דאָס זעלבע וועט געשעהען מיט'ן היטלעריזם און היטלער. מיט דעם מיין איך נישט צו זאָגען, אַז מיר יודען האָבען אַ רעכט זיך צו פערוויקלען אין אָפּטימיסטישע געדאַנקען און לאָזען היטלער'ן אומגעשטערט שאַלטען און וואַלטען, דאָס מיין איך נישט. אָבער איך וויל דאָך בײַם שווערען פּעסימיזם, וואָס נעמט אַרום אונזער פאָלק, צוליב דער מאָמענטאַנער ערשיינונג פון היטלעריזם, אָנווייזען אויף אַן'עהנליכער ערשיינונג, פון וועלכער מען מעג מיט רעכט אַרויסנעמען אַ ביסעל טרייסט.

איך פערזענליך האַלט הינדענבורג'ס פּאַרטיי פאַר געפעהרליכער, ווי היטלער'ס חילות. איך ווייס, אַז יודען שטעהט פאָר אין דײַטשלאַנד אַ שווערער קאַמף, אָבער דער וועט נישט זײַן מיט היטלער'ן, נאָר מיט דער אָרגאַניזירטער, פינסטערער רעאַקציע, וואָס ווייס, ווי צו געבען פאַרב צו איהרע בייזע מחשבות.

אָבער יענער קאַמף וועט זײַן אַן'אַנדערער און וועט געפיהרט ווערען אויף אַנדערע ליניעס. מיט היטלער'ן קאָן מען נישט קעמפען, נאָר שילטען. צום גליק איז ער אַליין אַ פערשאָלטענער, ער טראָגט זײַן צושטערונג אין זיך אַליין, און אויף זײַן סוף וועט מען נישט דאַרפען לאַנג וואַרטען. קיין צענדליגער יאָהרען וועט עס נישט דויערן.

איין זאַך, וואָס וויל זיך האָפען, איז, אַז די דײַטשע יודען וועלען פון דעם טראַגישען פאַל עפּיס לערנען. דעמאָלט וועלען די אַלע קרבּנות, וואָס זיי ברענגען איצט, כאָטש נישט זײַן אינגאַנצען אומזיסט.

היטלער העצט דורך ראדיא...

ראַדיאָ האָט איצט אַ גרויסע אויפגאַבע אין דײַטשלאַנד. — דער וועג צו מאָנאַרכיע. — ווי די איצטיגע דײַטשע רעגירונג קאָאָקורירט מיט היטלער און אַנטיסעמיטיזם

(אַ בריף פון בערלין —:— פון ב. סמאליאר

אין אַ פּריוואַט-הויז אין בערלין — אין הויז פון אַ דײַטשען זשורנאַליסט — זענען מיר געזעסען מיט אָנגעשפּיצטע אויערען צו הערען די ראַדיאָ. די ראַדיאָ איז איצט געוואָרען אין דײַטשלאַנד אַ פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע נויטיגקייט.

זינט די איצטיגע דײַטשע רעגירונג האָט געעפענט די ראַדיאָ פאַר היטלער'ן, איז ראַדיאָ אין דײַטשלאַנד געוואָרען אַ פּאָליטישער מיטעל פאַר אַגיטאַציע, אַ מיטעל צו רייצען די געמיטער און צו זייען פערבּיטערונג און גיפטיגען האַס.

הער פאָן פּאַפּען קען זײַנע באַפּעהויסער. ער קען זײַנע בייזע קינדער — די נאַציס — און ווייסט, מיט וואָס זיי צו נעמען. ער ווייסט, אַז ראַדיאָ איז הײַנט צו טאָג איינע פון יענע מיטלען, וואָס עפענען פאַר די נאַציס ברייט די טויערען נישט בלויז פון גאַנץ דײַטשלאַנד, נאָר אויך פון גאַנץ אייראָפּאַ.

הער פאָן פּאַפּען האָט דערפאַר אָנגעהויבען מיט דער ראַדיאָ, מיט זײַן היסטאָרישער פּראָגראַם-רעדע, אַז מען דאַרף די ראַדיאָ „אויסרייניגען פון פרעמדע עלעמענטען", אַז מען דאַרף זי מאַכען הונדערט פּראָצענט דײַטשיש און געענדיגט דערמיט, וואָס ער האָט איינגעלאַדען היטלער'ן צו האַלטען די ערשטע פּאָליטישע רעדע אויף דער ראַדיאָ-סטאַנציע, וואָס ווערט קאָנטראָלירט פון דער רעגירונג.

די ראַדיאָ-סטאַנציע פון דער דײַטשער רעגירונג איז ביז איצט געווען אַן'אָפּגעשלאָסענער טורעם. פּאָליטישע רעדעס? קיינער האָט אפילו אין חלום נישט געקאָנט זעהען, אַז פון דער ראַזינגער סטאַנציע וועט מען אויסלאָזען רעדען. קיינעם איז נישט איינגעפאַלען אפילו וועגען דעם צו טרוימען.

אָבער די איצטיגע באַראָנען-רעגירונג פון צובראָכענעם דײַטשלאַנד דאַרף דווקא די לופט זאָל שמעקען מיט אויפרייס. זי וויל אַבזיכטליך וואָס מעהר הייסע לופט. וואָס היציגער די לופט וועט ווערען אין לאַנד, אַלץ בעסער וועט זײַן פאַר דער דיקטאַטור.

איז ראַדיאָ געוואָרען איינע פון די מיטלען, דורך וועלכע די נייע רעגירונג וויל וואָס גיכער דערגרייכען איהר צוועק: אויפרייצען איין פּאַרטיי געגען דער צווייטער, איין טייל פון דער בעפעלקערונג געגען דעם אַנדערען, כדי די לאַגע זאָל ווערען אַזוי אומערטרעגליך, אַז עס זאָל בערעכטיגט ווערען די מיליטערישע דיקטאַטור, וואָס רייסט זיך אַזוי שטאַרק און אָפען אַריינצופיהרען און אויסטרעטען אַ וועג פאַר אַ מאָנאַרכיע, אוועקשטעלען דײַטשלאַנד צוריק אונטער דער פאַמיליע פון קייזער ווילהעלם, אונטער דער הערשאַפט פון דײַטשען קראָנפּרינץ.

* * *

זענען מיר געזעסען און געהערט, ווי געאָרג שטראַסער, היטלער'ס הויפּטמאַן, האָט דורך דער רעגירונגס-ראַדיאָ אויסגעלייגט אַ פּלאַן, וואָס עס וועט זײַן, ווען די נאַציס וועלען איבערנעמען די מאַכט, ווען דער נייער משיח — אַדאָלף היטלער — וועט קומען.

ווען היטלער וועט קומען, וועט דײַטשלאַנד זיך בעפרייען פון דעם „יודישען יאָך", וועט עפענען דעם וועג פאַר אַ שטרענגער דיקטאַטור און וועט זיך נים אָפּשרעקען פון אַריינשלעפּען אייראָפּאַ אין אַ נייער מלחמה. ווען היטלער וועט קומען, וועט ער פייפען אויף אַלע אַלטע רעגירונגען פון דער וועלט. דער עלטערער דור אין אייראָפּאַ — און אויך אין אַמעריקאַ — זענען פערפאַלגטע שונאים פון דײַטשלאַנד. דער יונגערער דור אָבער, פּונקט ווי דער יונגער דור אין דײַטשלאַנד, אויף איהם קאָן מען זיכער לייגען האָפנונגען. צו איהם וועט די פאַשיסטישע תורה צושטעהן, ווי מען דאַרף נישט בעסער.

היטלער'ס שמיש האָט די דאָזיגע אַלע זאַכען פּראָקלאַמירט דורך ראַדיאָ פון דער רעגירונגס-סטאַציע. מען האָט זײַנע זשעסטען נאַטירליך נישט געקאָנט זעהען, מען האָט זיי אָבער געפיהלט. מען האָט געקאָנט פיהלען יעדען בייג זײַנעם, יעדען טאַך מיט דער האַנד, יעדע מינע.

און מיט גייגור און מיט אָנגעצויגענקייט האָט גאַנץ דײַטשלאַנד געהערט וועגען היטלער'ס האָפנונגען אויף דער יוגענד, און וועגען זײַנע אַמבּיציעס צו מאַכען די גאַנצע וועלט פאַר פאַשיסטיש. דײַטשלאַנד איז איהם ווינציג. די גאַנצע וועלט מוז ווערען פאַשיסטיש. נישט קיין „דריטער רייך" ווי ער האָט ביז איצט פּראָקלאַמירט, נאָר אַ מין „פערטער אינטערנאַציאָנאַל", אַן'אינטערנאַציאָנאַל אַ פאַשיסטישער. פּונקט ווי סאָוויעט-רוסלאַנד איז די היים פון דריטען אינטערנאַציאָנאַל, אַזוי זאָל דײַטשלאַנד ווערען די היים פון אַ פערטען אינטערנאַציאָנאַל.

און פון דאָזיגען שוואַרצען אינטערנאַציאָנאַל זאָל די וועלט אַרויסקומען אַ ניי-געבוירענע. אַ בעפרייטע. אַ בעפרייטע פון „יודישען קאַפּיטאַל" און אַ פרייע פון „יודישען מאַרקסיזם". אַ וועלט אַ קריסטליכע, מיט ריין קריסטליכען יושר, מיט ריינע קריסטליכע מאָראַלען, מיט אַ ריינער, נישט פערדאָרבענער מאָראַלישקייט.

די „פערדאָרבענע מאָראַלישקייט" — אויף איהר גראָד האָט שטראַסער, דער פאַרשטעהער פון היטלער'ן געפונען פאַר נויטיג צו לייגען מעהר טראָפּ, ווי אויף אַלע אַנדערע פּראָבלעמען, אין וועלכע דײַטשלאַנד ראַנגעלט זיך איצט. וואָס זענען די מיליאָנען אַרבּייטסלאָזע אין פערגלייך מיט דער מאָראַלישקייט, וואָס ווערט פערדאָרבען פאַר'ן דײַטשען פאָלק דורך די „יודיש מאַרקסיסטישע אינטעליגענטען"? וואָס פאַר אַ זינען האָט אַרויסצוקומען מיט קלאָרע פּלענער וועגען דער עקאָנאָמישער אויפלעבונג פון גוסס'דיגען דײַטשלאַנד, ווען די דײַטשע מאָראַלישקייט איז נאָך אַלץ אונטער'ן „יודישען איינפלוס"?...

זיך בעפרייען פון „יודישען איינפלוס" פּטור ווערען פון דער צושטערענדער „יודישער אינטעליגענץ" מאַכען אַ סוף צו דער „יודישער הערשאַפט" — דאָס איז, וואָס וועט ברענגען די ישועה פאַר'ן ליידענדען דײַטשען פאָלק.

און אַ ראַדיאָ-רעדע, און אַ רעדע צו דער וועלט — מוז מען זײַן געצוימט, מוז מען זיך האַלטען אָנשטענדיג, מוז מען שפּילען די ראָלע פון אַן'ערנסטען שטאַאַטסמאַן. האָט היטלער'ס מאַן נאָך אַלעמען אויסגעמיטען צו זאָגען אין זײַן ראַדיאָ-רעדע דאָס, וואָס ער און די גאַנצע היטלעריסטישע פּרעסע זאָגט טאָג-טעגליך וועגען יודען.

דעם עיקר אָבער האָט ער פאָרט געזאָגט. דער עיקר, לויט היטלער'ס פּראָגראַם, איז אַז דער רעגירונגס-אַפּאַראַט זאָל אויסגערייניגט ווערען פון יודען און אַז יודען זאָלען אינגאַנצען אַרויסגעשטויסען ווערען פון האַנדעל און אינדוסטריע. יודישע בעצמם — אוים מיט זיי! יודישער קאַפּיטאַל — נידער מיט איהם! יודישער מיטעל-קלאַס — צוריק אין געטאָ! יודישע אַרבּייטערשאַפט — נישטאָ נאָר אַזעלכע!

אָנגעצייכענט די הויפּט-ליניען, אויף וועלכע דער קאַמף געגען יודען וועט אונטער דער היטלער-הערשאַפט געפיהרט ווערען, איז שוין נישט ווילכטיג די זייטיגע זאַכען. נו, וואָס איינגענטליך איז דען דאָ ווילכטיג, אויב די ניי-אויסגעפּוצטע און ניי-בעוואָפענטע יוגענד פון היטלער'ס „שטורם-אָפּטיילונגען" וועלען צובּרעכען די ביינער פון אַ פּאָר הונדערט יודען? וואָס איז דען דאָ ווילכטיג, אויב יודען ציטערן אַרויסצוגעהן אין גאַס אין די אָוונטען, מורא-האָבענדיג פאַר זייער לעבען? ווען מען אינטערעסירט עס דען, אויב אין דער פּראָווינץ זיצען יודען אונטער פערריגעלטע טיר און טויער, און ציטערן פאַר דעם מאָרגענדיגען טאָג? ווען מען מאַכט עס דען אויס, צי יודען לעבען אין דײַטשלאַנד אין אַ פּאָגראָם-שטימונג, אָדער צי זיי פיהלען זיך אונטער דער איצטיגער רעגירונג פון די „נאַצי-באַראָנען" גוט און צופרידען?

די רעגירונג פון די נאַצי-באַראָנען — קיינער ווייסט נישט, ווי לאַנג זי וועט זיך האַלטען. זאָל זי זיך אָבער האַלטען נישט מעהר ווי אַ האַלב יאָהר, וועט זי היטלער'ן פערשפּאָרען אינגאַנצען די אַרבּייט פון זיך פאָרען שפּעטער מיט יודען. די אַרבּייט פון אויסרייניגען די מלוכה-אַנשטאַלטען פון יודישע בעאַמטע וועט זי מאַכען נאָך איידער היטלער וועט אַמאָל איבערנעמען די מאַכט. מיט די בעגרענצונגען פאַר יודישען האַנדעל וועט זי אויך נישט וואַרטען, ביז היטלער וועט קומען. מיט בעגרענצונגען פאַר די יודישע סטודענטען אין די דײַטשע אוניווערזיטעטען — אודאי גוט.

שוין איצט פערלויפט זי היטלער'ן דעם וועג אין „מאַכען דײַטשלאַנד הונדערט פּראָצענט דײַטשיש". שוין איצט, אין איהר האָניג-חודש, האָט זי זיך צוגעאיילט מיטצוטיילען, אַז די ראַדיאָ, דאָס טעאַטער, די קינאָס, דאָס גאַנצע קולטור-לעבען פון דײַטשלאַנד, אין וועלכען די יודען שפּילען מיט שטאָלץ אַזאַ ווילכטיגע ראָלע, מוז אויסגערייניגט ווערען פון „פרעמדע". שוין איצט פליהען יודישע אַרטיסטען פון די דײַטשע מלוכה-טעאַטערס, ווי שפּענגלער. פון די קינאָס — אודאי און אודאי. שוין איצט איז דער קולטור-אַנטיסעמיטיזם אָפיציעל לעגאַליזירט געוואָרען אין דער סאַמע ערשטער רעדע פון דעם נייעם אינערן-מיניסטער פון דער פּאַפּען-פאַמיליע.

קולטור-אַנטיסעמיטיזם איינגעפיהרט, די ראַדיאָ פריי און ווייט געעפענט פאַר אַנטיסעמיטישער נאַצי-פּראָפּאַגאַנדע, די יודישע רעגירונגס-בעאַמטע געצוואונגען צו נעמען אורלויב אויף „אונבעשטימטע טערמינען" — וואָס וועט שוין בלייבען פאַר היטלער'ן, אויב נישט בלויז דאָס, וואָס די נאַצי-שטורמערס וועלען אונבעשטראָפטערהייט שלאָגען יודען אין די גאַסען? צוליב וואָס זאָל הער שטראַסער פערלירען נאָך מעהר צייט אין ראַדיאָ-רעדע אָפּצושטעלען זיך אויף די איינצעלהייטען, וואָס ליגען צוגעגרייט פאַר די דײַטשע יודען. אַ רעדע דורך ראַדיאָ איז דאָך סוף כל סוף בעגרענצט צו דרייסיג מינוט. טאָ צוליב וואָס פערלירען צייט אויף איינצעלהייטען? צייט איז געלד און דער דײַטשער מאַרק שטעהט נאָך דערווײַל גאַנץ גוט... אפשר — צו גוט...

די פערשארפטע יודען-העצע

פאר די פארלאמענט-וואהלען אין דייטשלאנד

בערלין. (יטא) אויף דער פּרעסע-קאָנפערענץ, וואָס איז לעצטענס צונויפגערופען געוואָרען דורכ'ן צענטראַל-פעראיין, האָבען ד"ר לודוויג האָלענדער און ד"ר הירשבערג אָנגעוויזען דערויף, אַז אין דער לעצטער צייט לאָזט זיך בעמערקען אַ פערשאַרפונג פון דער אַנטיסעמיטישער פּראָפּאַגאַנדע מצד די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען. דאָס דאַרף ערקלערט ווערען, וואָס די טאַקטישע לאַגע פון די נאַציאָנאַל-סאָציאַליסטען צוליב דער מיטפעראַנטוואָרטליכקייט פאַר די שריט פון איצטיגען קאַבּינעט, איז בעזונדערס שווער. עס איז פאַרהאַן אַ טענדענץ צו מאַכען די יודען פעראַנטוואָרטליך פאַר אַלע בלוטיגע אויסשרייטונגען אין דײַטשלאַנד. אין בערנשטאַדט (שלעזיען) האָבען די היטלער-לייט פערשפּרייט קלאַגען, אַז אין דער אָרטיגער שוהל בעהאַלט מען פיל געוועהר. די „שלעזישע וואַהל-צייטונג" בעשולדיגט דירעקט דעם אָרטיגען „צענטראַל-פעראיין" אין בלוט-טאַטען. אין ברעסלוי ווערען פערשפּרייט פלוג-בלעטלעך אין פאָרם פון וויזיט-קאַרטען, וועלכע בעהויפּטען, אַז די סינאַגאָגע האָט אויפגעפאָדערט צו שטימען פאַר די סאָציאַליסטען, קאָמוניסטען אָדער צענטרום. אַזוי אַרום פּרובּט מען צו דיסקרעדיטירען די יודישע קהלות און פערשטאַרקען די אַנטי-יודישע שטימונגען. הגם מען מוז זיך ריכטען אויף בייזערע צייטען, דאַרף מען אָבער נישט שטעלען קיין צו טונקעלע פּראָגנאָזע. די איצטיגע רעגירונג איז פעראַנטוואָרטליך צו פערהיטען בײַם רודער און אָפּהיטען די רוה אין לאַנד.

ד"ר ריילמאַן האָט בעטאָנט, אַז אין פיל ערטער האָט זיך פערשטאַרקט די קאָנטר-אַקציע געגען היטלעריזם. ד"ר שטיינבערג און ד"ר אויערבאַך האָבען זיך אַרויסגעזאָגט פאַר שאַפען אַן'איינהייטליכען יודישען פראָנט פאַר שוץ געגען דער אַנטיסעמיטישער געפאַהר. רעדאַקטאָר האָלענדער האָט בעגריסט די דאָזיגע איניציאַטיווע און האָט אָנגעוויזען דערויף, אַז די אינערליך-יודישע געגענזאַצען זענען לעצטענס בעדייטענד אָפּגעשוואַכט געוואָרען.

די בעסטע לאָדעס ביליג און גוט
בעקומט מען אין דער
צוקערניע „אדלאן"
פּיעטרקאָווער 17, טעל. 247-22
אַ פּאָרציע מיט וואַפלעס 40 גראָשען

צענטרום-פארטיי אין דייטשלאנד

שטעלט נישט ארויס קיין איין יודישען קאנדידאט

בערלין. (יטא) די צענטרום-פּאַרטיי אין דײַטשלאַנד האָט נישט אַרויסגעשטעלט קיין איין יודישען קאַנדידאַט אויף איהרע ליסטעס צו די רייכסטאַגס-וואַהלען. ווי מען מיילט מיט, זאָלען די פיהרער פון „צענטרום" זאָגאַר האָבען מיטגעטיילט די יודישע כלל-טוער, אַז זיי בעדויערן, וואָס ד"ר. קאַרעסקי האָט פיגורירט לעצטענס אויף דער צענטרום-ליסטע, ווײַל דאָס האָט געבראַכט שאַדען דער פּאַרטיי.

§

די פינת פראנקפורטער

די מערקווירדיגע געשיכטע פון דער פאמיליע ראטשילד

יודיש: י. גלאזער

6

אַלס רעזולטאַט פון זײַנע מסחרים מיט די הויף-לייט האָט ער בעקומען בעדייטענדע בעלוינונג. פינ'ם מאָמענט, וואָס ער האָט אָהן אַריינגעשטעלט אַ פוס, האָט ער אָנגעהויבען צו אַרבּייטען אויף צו בעקומען אַ קאָנצעסיע צו טראָגען אַ טיטעל. אינ'ם אַכצענטען יאָהרהונדערט האָבען די דײַטשען נישט געוואַרט געדולדיג ביז די בעהערונגען זאָלען קומען צו זיי; זיי האָבען זיי זיך אויסגעווירקט און אויב ס'איז נויטיג געווען, האָבען זיי געגעבען געלט, אָהן שום אונטערגענג. צו וואָס האָט געניצט צו זײַן אַ הויף-יוד, ווי אָהן בעדייטונג עס זאָל זײַן דער פּרינץ און נישטיג די רינכטען פאַר זײַנע טענטשוועגען, אויב מען האָט נישט דערגרייכט, אַז די פּרייַנד, שכנים און שונאים זאָלען די דאָזיגע איבערצייכנונג זעהען אויף די געשעפטס-טישטערן, קאַטאַלאָגען און אַנדערע זאַכען? חוץ דעם רוהם, איז דאָס שטעהן אין בעציהונגען מיט אַ הויף און געבען וועגען דעם צו וויסען אויף אַן'אָנגעזעהענעם אופן, געווען גלייך צו אַ שטענדיגען פּאַס און דאָס האָט געמאַכט אויסמיידען אַלע בעלעסטיגונגען פון די וועכטער און די צאָל-בעאַמטע אויף די גרענעצען. פונקטליכען האָט מאיר געזוכט די הילף פון זײַנע פריינד, הויף-לייט אין האַנאַו, אין ווײַמאַר און אין אַלע הויפען, וואו ער האָט פערקויפט. געוואויר ווערענדיג, אַז דער איינפיהר איז, אַז מען דאַרף זיך ווענדען גלייך צום אויבערהאַר, האָט ער אָנגעשריבען אַ בריף צו זײַנע נאָבעלע פּראָטעקטאָרען, וועלכער האָט געזאָגט אַזוי:

„כ'האָב געהאַט די גרויסע עהרע בײַ פערשידענע געלעגענהייטען צו בעדינען איער ליכטיגע בערוהמטקייט און שטענדיג בײַ איער פולשטענדיגער צופרידענקייט. איך בין גרייט אָנצוווענדען מײַן גאַנצע ענערגיע און מײַן גאַנצע פערמעגען צו בעדינען אין דער צוקונפט איער ליכטיגע בערוהמטקייט, שטענדיג, אויב איך וועל נויטיג זײַן. אַ סטימול פון גרויסען ווערט פאַר'ן דאָזיגען צוועק, וואָלט מיר געגעבען געוואָרען, ווען איער ליכטיגע בערוהמטקייט וואָלט זיך בעמיהט אויסצייכענען מיך מיט אַ בעשטימונג אַלס דינער פון איער הויכען הויף. איך וואָג דאָס דאָזיגע צו בעטען, זײַנענדיג זיכער, אַז דאָס טוענדיג פערשאַף איך קיינעם נישט שום בעלעסטיגונג; בעת מיר וואָלט אַן'עהנליכע אויסצייכנונג אויפגעהויבען די קאָמערציעלע פּאָזיציע און ס'וואָלט מיר אַרויסגעהאָלפען אין פערשידענע אַנדערע אַנגעלעגענהייטען; כ'בין איבערצייגט, אַז אויף אַזאַ אופן וואָלט איך זיך געעפענט אַ וועג און געמאַכט אַ פערמעגען אין דער שטאָט פראַנקפורט".

דאָס איז געווען אַ צירקולאַר-בריף און ער איז צושיקט געוואָרען אין אַלע ערטער, וואו אַזאַ אַנגעלעגענהייט איז מעגליך געווען צו ערלעדיגען. מאיר האָט געגלויבט און ערוואַרטעט, אַז מיט זײַן רעפּוטאַציע אַלס הויף-מיטינגער מענש, וועט עס זײַן דער גראַף פון ווײַמאַר, וועלכער וועט זיך אָפּרופען אויף זײַן פערלאַנג. האַנאַו האָט געקאָנט זײַן רייכער אין פערספּעקטיווען און אין אַ בעסערער לאַגע, אָבער ווײַמאַר איז געווען אַ בעדייטענדערער הויף און איהר מאַגנעטליכע אויסצייכנונג איז געווען פון מעהר ווילכטיגקייט. דער גראַף פון ווײַמאַר האָט אָבער בעמערקט די פעהלערהאַפטע גראַמאַטיק און די יודישע אויסדריקען, וועלכע, נישט קוקענדיג אויף זײַן אָנשטרענגונג, האָט מאיר נישט געקאָנט אויסמיידען, אַז זיי זאָלען זיך דורכגליטשען אין זײַן דײַטשער שריפט און ער האָט נישט געענטפערט. בעת דער יונגער פּרינץ פון האַנאַו, וועלכער איז געווען מעהר גענייגט צו מסחר האָט געטראַכט, אַז מאיר האָט אונשולדיגערווייז אַנגעווינקען; און אַ בעשיידענער טיטעל איז געווען אַ ביליגער מיטעל אויף געווינען פאַר זיך דעם גוטען ווילען פון אַ קאָמערציאַנט, וועלכער, אויס דאַנקבאַרקייט, וועט אַראָפּלאָזען פינ'ם בעטרעף פון דיסקאָנטירען די ווערט-פּאַפּירען און דעם פּרייז פון די מטבעות אין די שפּעטערע קויפען. ווילהעלם איז נאָכגעקומען דעם פערלאַנג און אינ'ם ערשטען הערבסט-טאָג פינ'ם 1769-סטען יאָהר האָט דאָס יודישע געסעל געהאַט צו בעוואונדערן אַ נייעם אָפּצייכען, וואָס האָט געהאָנגען אויפ'ן הויז פון דער פאָן מיט די וואָפּען פון העסע-האַנאַו און פון אונטען זענען מיט גאָלדענע בוכשטאַבען געווען אָנגעשריבען די ווערטער: „אויף בעפעהל". מאיר האָט אָנגעטאָן אַ פּערוק, האָט זיך פערפּוצט אין אַ הוט מיט דריי שפּיצען און ער האָט זיך בעוויזען אין אַ שפּיצען-בלוזע אונטער זײַן ראָק. ס'איז נישט געווען פונקטליך, פון נאָבעל-מיטעל, אָבער דער עפעקט דערפון בײַ מאיר'ן, בײַ זײַנע ברידער, ווי בײַ גאַנץ קהל איז געווען אַן'אויסערגעוועהנליכער. די אייגענע ברידער האָבען אין דעם דאָזיגען וואונדערליכען פאַקט געזעהען אַ זיכערען צייכען פון גרעסערע ערשיינונגען פאַר זייער גורל און זיי האָבען אָנגעהויבען אונטערהאַנדלונגען אויף צו דערגרייכען אַ טייל פון דער געבייַדע, וואו עס איז געווען זײַן געשעפט און זײַן וואוינ-אָרט און אין צוויי חדשים אַרום האָבען זיי דערגרייכט אַנטיילצונעמען אין אַ פערט-חלק פינ'ם אונבעוועגליכען אייגענטום. די שכנים, פריינד און געשעפטס-חברים זענען געוואָרען טיף בעאיינפלוסט פינ'ם דאָזיגען פערמעגען-אויסזיכט און זיי האָבען זיך אָנגעהויבען צו בעוועגען. פאָטערס (און ספּעציעל מוטערס) מיט טעכטער אין תנאים-עלטער — נישט נאָר אין דרום-זייט פינ'ם געסעל — האָבען אויסגעקוקט די אויגען. נישט נאָר מאיר, נאָר אויך זײַנע ברידער האָבען געלאַקט. תנאים-פאָרשלאָגען פון אַן'אומגלויבליכער צוזאַמענהאַנגס-קראַפט האָבען זיך פאָרגעשטעלט פאַר משה'ן און אפילו פאַר'ן יונגען קלמן, אָפּגערעדט שוין פאַר זייער חשוב'ן עלטערן ברודער. וואָלף, דער זוהן פון שלמה'ן, וועלכער איז בעקאַנט געווען אַלס דער „שמעקער", אַן'אַקרעדיטירטער סוחר מיט אַ בליהענדער געשעפט, נאָהענט נעבען דעם דרום-טויער, האָט געטראַכט וועגען דער אויפמערקזאַמקייט, וואָס מיט אַ שטיק צייט צוריק האָט מאיר געשאָנקען זײַן שעהנער זיבעצן-יעהריגער טאָכטער גוטעלע, איז איצט איינגעגאַנגען אויפ'ן שידוך און די תנאים איז פאָרגעקומען פאַר'ן ענדיגען זיך פינ'ם פרילינג. אַ ביסעל שפּעטער איז געקומען די רייהע פאַר משה'ן. די גוטע מענשען פינ'ם געטאָ האָבען נישט פערלוירען קיין צייט. נישט אַלע טאָג זענען די סוחרים פון דער גאַס אָנערקענט געוואָרען אַלס הויף-ליפעראַנטען. אָפּזעהענדיג די פערגאַנגענהייט, האָבען די יונגעלייט ראָטשילד-בויער געהאַט אַ צוקונפט. ס'איז ראַטזאַם געווען זיי אָפּצושרעקען, איידער זיי זענען געוואָרען צו מעכטיג.

7

מאיר מיט זײַן פרוי האָבען זיך איינגעאָרדענט אין די אַלטע בחור'ישע וואוינונגען אונטער'ן געשעפט און דאָרטען האָט גוטעלע געפיהרט די שטוב פאַר'ן הויזלייט פון איהר מאַן און פון דער פאַמיליע, וועלכע איז אין משך פון זעכצען יאָהר שנעל געוואַקסען. צום סוף יאָהר איז געבוירען געוואָרען דער ערשטער אָפּצווייג, אַ מיידעלע, וועלכער, נאָכפאָלגענדיג דעם יודישען מנהג, האָט מען אַ נאָמען געגעבען שיינציע, אויפ'ן נאָמען פון מאיר'ס מוטער. (שפּעטער האָט זי געהייסען זשאַנעט). נאָכדעם זענען שנעל געקומען דריי זוהן: אַנטשעל (דער שפּעטערדיגער אַנסעלם), ווערענדיג אַזוי גערופען נאָך מאיר'ס פאָטער! שלמה (דער גרינדער און דירעקטאָר פון דער ווינער פירמע) און נתן, דער גאון פון דער פאַמיליע און דער אַרכיטעקט פון איהר גרויסקייט און נאָך צוויי טעכטער, ביילציע (איזאַבעל) און בריינדעלציע (באַבעט). די יונגע ראָטשילדס האָבען נישט געהאַט געניג צייט אָפּצוזעצען, ווען ס'איז געשטאָרבען קלמן אין יאָהר 1782. זייט דאַן איז מאיר איבערגעבליבען אַליין אין בעזיץ פינ'ם געשעפט און פון די דערבייאיגע צימערן אויף צו וואוינען. משה האָט זיך אָפּגעטיילט, ווען ער האָט תנאים געהאַט. נישט נאָר האָבען מאיר'ס געשעפטען פּראָגרעסירט, ווערענדיג אין דער זעלבער צייט אָנהאַלטען דאָס וואַקסען פינ'ם נאָמען, נאָר אויך דאָס ענגשאַפט פון די וואוינונגען אינ'ם יודישען געסעל, אין אַזאַ פערענגטער געגענט, איז געווען אַ דויערנד בייז. אין משך פון צעהן יאָהר — בעת וועלכע די פאַמיליע איז געשטיגען צו זעקס מיטגלידער — האָבען זיי אַליין געדאַרפט צוגרייטען די שפּייזען, אַרבּייטען, שלאָפען און אויפנעמען וויזיטען אין די דאָזיגע דריי צימערן (דאָס געשעפט אַריינגערעכענט), וואָס ס'האָט מיט זיך פאָרגעשטעלט דער אונטערשטער שטאָק פינ'ם הויז. ס'איז נישט געווען צו בעקומען אַ וואוינונג, וואו מ'זאָל קאָנען אָטעמען. יעדער שפּאַן פערבויטע ערד אינ'ם געטאָ איז פערנומען געווען שוין הונדערטער יאָהר פריהער, איידער מאיר איז געבוירען געוואָרען.

מאיר'ס געשעפטען האָבען אָנגעהויבען צו געהן באַרג-אַראָפּ. דעם גלענצענדען צוזאַג פאַראַיאָהרען צו זײַן תנאים, איז מען נישט נאָכגעקומען. אין משך פון אַרום ניין יאָהר צייט זענען די הכנסות פון דער געזעלשאַפט געבליבען שטעהן די זעלבע, אַזוי אַז מאיר'ס טייל איז יעהרליך נישט אַריבערגעשטיגען די 2.400 פלאָרינען (ווייניגער פון 200 פונט שטערלינג). די קראָם האָט גוט פּראָספּערירט; דאָס טויש-ביוראָ האָט אַ ביסעל מעהר אויפגעבליהט; אָבער דאָס געשעפט פון מטבעות און קוריאָזיטעטען האָט בפירוש אַראָפּגענידערט. צי איז דאָס פעהלען פון משה'ן און דער טויט פון קלמן'ן געווען די סיבה, וואָס די געזעלשאַפט איז פערמינערט געוואָרען? אָהן שום צווייפעל; מאיר האָט איינגעזעהען, אַז ס'פעהלט די קאָמפּעטענטע און ערנסטע הילף פון זײַנע ברידער. ער האָט נישט געהאַט נישט די ענערגיע, נישט דעם אונטערנעמונגס-גייסט פאַר'ן געשעפט, וואָס זײַנע ברידער האָבען אַרויסגעוויזען. פונדעסטוועגען איז דאָס אָפּשטעלען זיך פון געשעפט פאָרגעקומען פריהער פאַר דער צייטווייליגונג. ס'האָט אויסגעזעהען, ווי די זאַכען וואָלטען דערגרייכט די גרענעץ פון די מעגליכקייטען, און וועלכע אַלץ איז געגאַנגען צופרידענשטעלענד, אָבער ס'איז נישט מעגליך געווען צו מאַכען גרעסערע פאָרטשריט.

(דאָס ווייטערע קומט)

לאָדז 31. יולי 1932 | זונטאָג כ"ז תמוז תרצ"ב פ' דברים

טאָג-כראָניק

רעגיסטראַציע אויף אַרבייטסלאָזען-אונטערשטיצונגען

מאָנטאָג, דעם 1-טען אויגוסט די אותיות:

A. B. C. D. E. F. G. H. I. J.

דינסטאָג דעם 3-טען אויגוסט:

K. L. Ł. N. O. P.

מיטוואָך דעם 4-טען אויגוסט:

R. S. T. U. W. Z. Ż.

נ'כט-היזשורען אין די אַפטייקען

הײַנט בײַנאַכט דוזשורירען פאָלגענדע אַפטייקען: ש. יאַנקעלעוויטש (אַלט-שטאָט 9), ז. שטעקעל (ליסמאַנאָווסקי 37), פּ. גלינבאָווסקי (נאַרוטאָוויטש 6), ס. האַמבורגער (גלוגבנאַ 50), ל. פּאַוו-לאָווסקי (פּעטריקאָווער 307), א. פּיעט-ראַיווסקי (פּאָמאַרסקאַ 91).

גנבים אנגעפאַלן אויף אַ זומער-וואוינונג
און אויסגעלעדיגט די שטובען ביי 6 לעטניקעס

(§) עהרענעלטען בײַנאַכט האָט אַ באַנדע גנבים דורכגעפיהרט עטליכע גנבות אין דער זומער-וואוינונג ראַזשע-נאָוו נעבען לוטשמיערזשער וואַלד, הינ-טער זגערזש.

די גנבים האָבען ממש בעלאַגערט דאָס דערפעל און צוגע'גנב'עט וועש, מל-בושים און אַנדערע חפצים אויש אין 6 וואוינונגען, אויסנוצענדיג די געלעגענ-הייט, וואָס פיל לעטניקעס שלאָפען בײַ אָפענע פענסטער.

די צוגע'גנב'עטע זאַכען האָבען זיי בע-האַלטען אין וואַלד און אין דער פריה זענען זיי געקומען מיט אַ וואָגען און זיי צוגענומען. דער שאָדען ווערט בערע-כענט אויף 2000 זל.

חיות, ווי מען האַלט, אַז די גנבים זע-נען לאָדזער פּינגל, האָט פּאָליציי נאָכ-מען דורכגעפיהרט אַפּלאַוועס אין די לאָדזער מלינות. אויינגע פערדעכטיגע פערשוינען זענען פערהאַלטען געוואָרען. די אמת'ע גנבים האָט מען דערוויל נאָך נישט געכאַפּט.

50 יאָהר פייערלעשער

(§) נעכטען האָט די 4-טע פייערל-לעשער אַבטיילונג געפייערט איהר 50 יעהריגען יוביליי. וואָס איז מער-קענדיגט געוואָרען מיט אַ פאָרשטעלונג פון דראַמאַטישען קרייז און אַ פּעווי-לונג.

—§—

כלה פּערסמט זיך נאָך אַ קריגעריי מיט'ן חתן
טראַגישער זעלבסטמאָרד אויף אַלעקסאַנדער גאַס

(—) די אַלעקסאַנדרער גאַס איז נעכטען אויפגעטרייסעלט געוואָרען פון זעלבסטמאָרד, וואָס עס איז בעגאַנגען אַ יונג יידיש מיידעל.

אויף דער זעלבער גאַס, אין הויז 35, וואוינט די פאַמיליע גאָלדבערג. זייער טאָכטער יהודית, פון פאַר אַ שטאָפּערין, איז אַ כלה פאַר אַ בחור פון זעלבען הויף אַ געוויסען א. ש.

4 יאָהר געהט שוין דאָס מיידעל מיט דעם בחור און לעצטענס האָבען זיי שוין גענומען רעדען וועגען שטעלען אַ חופה, אָבער ווייזט אויס, אַז צווישען פּאָרל איז עפּיס אַ שוואַרצע קאַץ דורכגעלאָפען, וואָרום מען האָט זיך אָנגעהויבען אַליין אָפטער צושטרײַטען.

פאָריגע וואָך האָט דער חתן ביי דער כלה געבאָרגט 100 זל. אויף עטליכע טעג. ער האָט אָבער נישט געהאַלטען וואָרט און דאָס געלד צום טערמין נישט צוריקגעגעבען.

דאָס האָט די כלה דענערווירט און מען האָט זיך גענומען קריגען. בעת דער קריגערײַ זאָל דער חתן האָבען געזאָגט: גענוג, אוצט קאָנסטו דיר זוכען אַן אַנ-דערען חתן...

יהודית געלבאַרט, ווייסענדיג, אַז דער פאָטער איז די גאַנצע צייט געווען געגען שידוך, איז שטאַרק פערצווייפעלט גע-וואָרען פון התנ'ס דראָהונג, איז אוועק און אַפּטייק און געקויפט יאָדינע מיט זאַליציליער און זיך פער'סמ'ט.

אין אַ שווערען צושטאַנד האָט פּאָגאָ-טאָוויע זי אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל.

קינדיגונג און לוין רעדוקציעס
גרויסע זגערזשער פאַבריק געקינדיגט די אַרבייטער

(§) די זגערזשער טעקסטיל-פירמע אַקצ.-געז. „לאַנא" האָט געקינדיגט אַלע איהרע אַרבייטער, צוליב פּולשטענדיגען מאַנגעל אין בעשטעלונגען.

די פּראָפ. פערייניגען האַלטען אָבער, אַז דאָס איז נאָר אַ תירוץ מצד דער פירמע און אין דער אמת'ען איז זי אוי-סען צו רעדוצירען די לוינען.

* * *

(§) ווי בעקאַנט האָבען די לאָדזער צופאָהר-טראַמווייען געקינדיגט די אָנגע-שטעלטע. ווי מיר דערוויסען זיך איצט, האָט די דירעקציע בדעה נישט צו פער-קלענערן דעם פּערסאָנאַל, נאָר די לוינען מיט 30 פּראָצ.

פינפטע אינסטרוקטאָרען-קאָלאָניע פון „השומר הלאומי"-„הרצליה"

ווי יעדעס יאָהר אָרדענט אויך הײַ-יאָהר אײַן די הויפּט-לייטונג אַנ'אינ-סטרוקטאָרען-קאָלאָניע, אין וועלכער עס בעטייליגען זיך מנהלים פון אַלע נעם-טען אין לאַנד. די הײַיעהריגע קאָלאָ-ניע ווערט פּאָרקומען נעבען לובנאַ-מישע-באַמשינעק און ווערט געפיהרט ווערען אונטער דעם צייכען פון דער פּאָלקס-מער קאָנסאָלידאַציע פון דער בעוועגונג.

ווי בעוואוסט, איז די בעוועגונג פער-גרעסערט געוואָרען דאָס לעצטע יאָהר דורך דער פעראייניגונג מיט דער ברו-דער-אָרגאַניזאַציע „הרצליה". יעצט, נאָך אַ יאָהר אַרבייט וועלען די מנהלים פון דער בעוועגונג האָבען די מעגליכ-קייט זיך צו בעקענען און הערגעהנטערן אין דורך דעם אויסקריסטאַליזירען די אידעאָלאָגישע יסודות פון דער אָרגאַני-זאַציע און זי פערשטאַרקען.

די הנהגה הראשית האָט אויסגעאַר-בייט אַ ברייט פּראָגראַם פון קולטורע-לער טעטיגקייט און האָט בעשלאָסען צו קאָנצענטרירען אויף דער קאָלאָניע אַלע פיהרער פון דער בעוועגונג. די הנהגה הראשית וועט זיך בעטייליגען אויף דער קאָלאָניע אונקאָרפּאָרע. מיט דער קאָ-לאָניע וועט אָנפיהרען מ. קאָלאָרני. אין דער לייטונג געהען אַרײַן: מ. לעווין, ש. פּאַצאַנאָווסקי (לאָדז), מ. לאַנגער (ראַווע-נאַ). חוץ די אויבענערמאַנטע וועלען רעפערירען: ד. טענענבוים, ל. פּאַמאַ-ראַניעץ (פּינסק) צ. שפּירא, ה. מוסמאַן, ש. קאַפּלאַן, ש. ראַגאָזשינסקי, א. בלויך א.אַנד.

עס האָבען צוגעזאָגט זייער בעטייליגונג אין רעפערירען אויף דער קאָלאָניע: ד"ר מ. קלומעל (די קולטורעלע פּראָב-לעמען אין ציוניזם), ד"ר י. נאַטליב (די עקאָנאָמישע ערשיטערונגען אויף דער וועלט), רעד. העפּטמאַן (די פּרע-סע אַלס רעגולאַטאָר פון לעבען אויף דער וועלט). חוץ די אויבענערמאַנטע וועלען בעזוכען דער צ.ק. פון דער ציונ. אָרגאַניזאַציע.

לויט די ידיעות, וואָס די הנהגה הראשית האָט שוין בעקומען, וועלען זיך אין דער קאָלאָניע בעטייליגען קרוב 200 אינסטרוקטאָרען פון גאַנץ פּוילען.

לאָקאַטאָרען-פעראיין זאַמעלט אונטערשריפטען ביליגער צו מאַכען דאָס דירה-געלט

(–) דער לאָקאַטאָרען-פעראיין אין לאָדז זאַמלט שוין זייט 2 וואָכען אונטערשריפטען צו פערביליגערן דעם פּרייז פון דירה-געלט. ביז איצט זענען שוין צינויפגעזאַמעלט געוואָרען ביז 30 טויזענד אונטערשריפטען. די אונ-טערשריפטען וועלען געזאַמעלט ווערען גאָך אין משך פון חודש אויגוסט.

היות ווי אין דער פּרעסע האָבען זיך בעוויזען ידיעות, אַז פּריוואַטע פּערזאָ-נען זאַמלען אונטערשריפטען און נעמען דערפאַר אַ געוויסען אָפּצאָהל, מעלדעט דער לאָקאַטאָרען-פעראיין, אַז אין לאָדז זאַמלען אונטערשריפטען נאָר דער לאָ-קאַטאָרען-פעראיין און איינינגע האַנד-ווערקער- און קליינהענדלער-אָרגאַני-זאַציעס. פּריוואַט-פּערזאָנען דאַרפען האָבען נישט קיין רעכט צו קלייבען אונטערשריפטען פאַר דער ראָזיגער אַקציע.

מען מעג שוין רויכערן אין טראַמווייען

אויפ'ן סמך פון אַ פעראָרדנונג פון האַנדעלס-מיניסטער פון 19. מאַי 1932 וועט ערלויבט ווערען די טראַמוויי-פּאַ-סאַזשירען, וואָס פאָהרען אין די צוגע-שטעלטע וואַגאָנען צו רויכערן, אָנהויב-ענדיג פון 1. אויגוסט.

אויב דער טראַמוויי-צוג וועט בעשטעהן פון מעהר, ווי 2 וואַגאָנען, וועט מען מעגען רויכערן נאָר אין לעצטען וואַגאָן.

—:§:—

העבּרעאישע אָווענד-קורסען ביי „התחיה" (פּילסודסקי 68/70)

ביי דער ראַדיקאַל-ציונ. אָרג. „התחיה" ווערען געעפענט העברעאישע אָווענד-קורסען פאַר דערוואַקסענע.

די לעקציעס וועלען געפיהרט ווע-רען דורך ערשטקלאַסיגע פּעדאַגאָגישע קרעפטען. דער אָפּצאָהל איז אַ מיני-מאַלער.

איינשרייבונגען נעמט אָן דער סעק-רעטאַריאַט טעגליך פון 8–10 אָווענד. די ערשטע לעקציע קומט פאָר מאָנטאָג, ד. 1/8, 8.15 אָווענד.

מאַגיסטראַט פאַר די סעזאָן-אַרבייטער

(§) נעכטען איז אין מאַגיסטראַט פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ מיט די פאָרשטעהער פון די סעזאָן-אַרבייטער וועגען געבען זיי די מעגליכקייט צו גענימען פון אַרבייטסלאָזען פאָנד.

דער שטאָט-פּרעזידענט האָט געענט-פערט, אַז דער מאַגיסטראַט זאָרגט שוין גענוג וועגען דעם און זיך געווענדעט מיט אַ ענטשפּרעכענדע פאָדערונג צום אַרבייטסלאָזען-פאָנד.

נײַע הייזער פון „זופּ"

(§) בקרוב ווערט אויסגעפּערטיגט דער נײַע הייזער-בלאָק פון „זופּ" וואָס איז אַגב שוין דער לעצטער פון דער אונטערגענומענער בוי-אַקציע.

—:§:—

שמייכעלייכע אין שלעסערס-מאַנופאַקטור דויערט ווייטער

(§) דער שטרייק אין „שלעסער'ס מאַ-נופאַקטור" דויערט ווייטער.

נעכטען האָט די פירמע אויסגעצאָהלט די אַרבייטער 34 טויזענד זל., בעת דער פּאָלגע חוב בעטרעפט ביז 60 טויזענד זל. צוליב דעם ווילען די אַרבייטער פריהער נישט צוטרעטען צו דער אַרבייט, ביז זיי וועלען בעקומען בעצאָהלט אַלע פאָר-לענגענע לוינען.

אויפ'ן הײַנטיגען מיטינג פון די אַר-בייטער וועט בעשלאָסען ווערען צי מען זאָל צוטרעטען צו דער אַרבייט, אָדער נישט.

—§—

אַ האַלבען ליטער קאָניאַק, קלעפּ און 200 זל.
רעכנונג איז נישט צרה און די כעלנער ווערען געשיקט לערנען חשבון

(§) נעכטען זענען פאַר'ן לאָדזער קרימינאַל-געריכט געשטאַנען די קעלנער פון „מולען רוזש", מאָניושקי 1, אליהו האַרן, 22 יאָהר אַלט, דער 38-יעהרי-גער עדוואַרד פּשיבילסקי, דער 55-יעה-ריגער אַדאָלף דונאַיעץ און דער 21-יעה-ריגער חיים טענענבוים, ווערענדיג אָנ-געקלאָגט, אַז זיי האָבען אין דער נאַכט פון 4. נאָוועמבער, פון פאָריגען יאָהר געשלאָגען דעם דראָגעריסט אַרנאָ דיע-טעל פון פּעטריקאָווער 157, דערפאַר וואָס דער לעצטער האָט געפאָדערט צו רופען דעם אייגענטימער, ווייל דער קעלנער האָט איהם צוגעשטעלט אַ פאַל-שען חשבון פון דער אויפגענומענער מאָלצייט מיט אַ האַלבען ליטער קאָניאַק אויף אַ סומע פון 200 זל.

נאָכ'ן אויסהערען די עדות און די צדדים האָט דאָס געריכט פער'משפּט האָרנ'ען צו 1 חודש תפיסה, פּשיבילסקי'ן צו 6 וואָכען און די איבריגע צוויי אָנגעקלאָגטע צו 2 וואָכען תפיסה.

אײַנגעפאַלען די הויז-טרעפּ
סטרוזש שווער פאַרוואונדעט

(§) בעת דער סטרוזש פון הויז אויף אַלעע 1. מאַי 8, סט. ווירענצקי, איז נעכטען בײַנאַכט אַרויף אויפ'ן 4. שטאָק אויסצולעשען דאָס טרעפּען-ליכט, האָ-בען זיך די אײַזערנע טרעפּען אײַנגע-בראָכען און דער סטרוזש איז אַראָפּגע-פאַלען ווערענדיג צוגעדריקט פון די אײַ-זענס. אין אַ שווערען צושטאַנד איז ער אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל. די אויספאָרשונג האָט פעסטגעשטעלט, אַז דער ראָסט האָט צופרעסען די אײַזערנע טרעגערס און דערפון זענען די טרעפּען אײַנגעבראָכען.

געגען הויז-ווירט ענגעל איז צונויפ-געשטעלט געוואָרען אַ פּראָטאָקאָל.

אין אַמסטערדאַם
(ענדע פון זייט 4)

נישט. אַז הײַנט איז יום-טוב?

— װאָס'ער יום-טוב איז הײַנט?

— ס'איז דאָך שבועות!

ווערט מיר אַביסעלע קאַלעמוטנע אויפ'ן האַרצען. ערשטענס, וואָס איך האָב געשריבען דאָרטען בעת די יודען האָבען זיך געפרעהט לכבוד יום-טוב, צווייטענס — די פרעמדקייט, דאָס וואָגלעניש. מען ווייס אפילו גוט, ווען יום-טוב איז.

— איהר פערשטעהט, זאָג איך צו איהם, איך בין נישט קיין היגער. האָב איך נישט געוואוסט.

דער קעלנער קוקט מיך אָן מיט אַ פערוועהטאָגט פּנים און שווייגט.

נעם איך אַרויס אַ צוויי גילדען און לייג אַוועק אונטער'ן טישטוכעל אויפ'ן טיש — אַט מאָרגען וועט איהר דאָס געפינען.

— מען דאַרף נישט. — קווינקעלט ער יך, — און ס'איז צופיל און קיין אָליפּגאַב, איהר פערשטעהט: יום-טוב.

— ס'מאַכט נישט, ס'מאַכט ניש — בערוהיג איך איהם.

— מיט וועמען האָב איך דעם כבוד צו רעדען? — פרעגט ער.

זאָג איך איהם.

— אויב אַזוי, מוזט קומען צום אַנסקי-קלוב. איך בין דאָרט אויך גע-ווען אַמאָל אַ מיטגליד, דאָס הייסט, איך בין איצט אויך, נאָר איך האָב געעפענט דאָ דעם רעסטאָראַן, ס'איז מיין אייגענער רעסטאָראַן, דעם נאָ-מען האָב איך נאָר גענומען פון „אָסט-יודישען קלוב." איך בין גאָר ניש נישט אַזוי-אָ, — עס ווייזט אויף דער יאַרמולקע, — נאָר פּרנסה. וואָס טוט נישט אַ יוד צוליב פּרנסה.

הכלל, איך האָב געפינען „מיינע יודען."

לעצטע טעג פון אויספערקויף אין „קאַנסום"

דער נאָך-סעזאָן-אויספערקויף, וואָס עס האָט פּראָקלאַמירט דאָס אײַנציגע אין אונזער שטאָט וואַרען-הויז „קאָנ-סום" בײַ דער „ווידז. מאַנופאַקטור", האָט אַרויסגערופען אַ פערשטענדליכע סענסאַציע. „קאָנסום" פערקויפט מיש-מעבער, מעבל, לײַלעכער, האַנטוכער, געוועהנליכע און צום באָדען, פּרעכטיגע ספּאָרט-העמדער א.א.וו. צו זעהר ביליגע פּרײַזען. אויסער דעם ווערען פערקויפט רעשטלעך פון דער ווידזעווער מאַנופאַק-טור צו 5, 7 און 10 זל. פאַר אַ מעטער. „קאָנסום" פערקויפט אויך אַלע אַנדערע סחורות, ווי גאַלאַנטעריע, ראַמען, מע-בער און קינדער-קאָנפעקציע זעהר ביליג.

טאַבאַק-פּלאַנטאַציע ענטדעקט הינטער לאָדז

(§) די קאָנטראָל-קאָמיסיע פון דער שטייער-מאַכט האָט ענטדעקט אַ פּלאַנ-טאַציע פון טאַבאַק אויף אַ שטח פון 300 קוואַדראַט-מעטער אין דאָרף באָרקי וויעלונער פּאָוויאַט. דער טאַבאַק איז קאָנפיסקירט געוואָרן און דער אייגענ-טימער סט. גאַלינסקי איז אַרעסטירט געוואָרען.

דער אונטערגאַנג פון דער ראָמאַנאָוו-דינאַסטיע
שפּאַנענדע שילדערונג פון ניקאָלאַי'ס שוואָגער

6

צוליב „אָנקעל בוירטוים" קומען זענען מיר שוין געבליבען נאָך לענגער אין ביאַריץ. די אַלמנה-קייזערין האָט זיך בעקלאָגט אין אַ בריף אויף איינזאַמקייט, האָבען מיר איהר געראַטען קומען אונזער צו אונז. זי איז אָנגעקומען אין איהר רייכען צוג, וואָס איז געווען פיל מיט רוסישע בעדינער, לייב-וועכטער א.א.וו. זי האָט געמאַכט אַ שטאַרקען אײַנדרוק מיט איהר גלענצענדער סוויטע. אונזערע פריינד האָבען צוערשט געצווייפעלט, צי וועט זי וועלען אָננעמען זייער נעזעל-שאַפט. אָבער אַפילו קעניג עדוואַרד האָט נישט געקאָנט אַריבערשטייגען די אַלמנה-צאַרינע מאַריע און גרייטקייט צו בעטייליגען זיך אין פערוויילונגען.

איך האָב געקויפט אַ ריזיגען אויטאָ-מאָביל, געבויט פאַר אונזער פאַמיליע, ווי מיינע. און אין דרום-פראַנקרייך איז מען באַלד געוואוינט געווען צו זעהן, ווי אַ רוסישער גרויספירשט פאָהרט אַרום מיט אַ גאַנצער קאָלאָניע פון פרויען און קינדער.

אונמיטען זומער האָב איך נישט גע-קאָנט מעהר אָפּלייגען און געמוזט קומען צוריק קיין רוסלאַנד. מיר זענען געפאָה-רען אין דער מוטער'ס צוג, און צוליב איהר האָבען אונז בעגעגענט אויפ'ן וועג פערשידענע רעגירונגס-לײַט, ביז דעם שטאָלצינגען פראַנצויזישען פּרעמיער מיניסטער.

פאַר לעצטען תשעה באב האָב איך געמוזט בלײַ-בען אין רוסלאַנד ביז הערבסט. איך האָב אויסגעשטאַט וויזיטען און האָב געטען מײַנע פלוכטען. ניקי (ניקאָלאַי) און ווינע מיניסטאָרען האָבען מיט מיר גע-רעדט וועגען דער ערנסטקייט פון דער פּאָליטישער לאַגע. די צוויטע „דומע", האָבען זיי געזאָגט, איז בעשטאַנען פון אויסוואורפען, וועלכע האָבען פערדינט, מען זאָל זיי ברענגען אין געריכט. ניקי האָט זיי געמוזט שיקען אהיים און בע-שטימען נײַע וואַהלען, צום צווייטען מאָל אין פערלויף פון עלף מאָנאַטען.

מענשען האָבען געגלויבט סטאָליפּינ'ס פעסטקייט. „מיינט איהר נישט, אַז ער איז אַ גלענצענדער שטאַטסמאַן?" — האָט מען מיך געפרעגט פון אַלע זייטען. און איך האָב, נישט קלערענדיג גאָר וועגען דעם, געענטפערט: „יאָ, ער איז גלענצענד", און דער אמת'ען איז מיר גאָרנישט אָנגעגאַנגען נישט זייער פרע-מיער-מיניסטער, נישט עמיצער אַנדערש פון זיי, מײַנע געדאַנקען זענען געווען אין ביאַריץ. אוצט האָב איך זי שוין געליבט. ווען איך בין אַרומגעגאַנגען אין די גערטנער פון מײַן מאַיאָנטעק אין קרים, האָב איך אַליין געקלערט, צי איהר וואָלטען געפעלען דער קלימאַט און די קאָלירען פון יענער געגענד.

ער דערצעהלט זיין פרוי, אַז ער האָט ליב אַנ'אַנדער

„שוין אַזוי גיך פאָהרט איהר צוריק קיין אויסלאַנד?" — האָבען מײַנע פריינד זיך געוואונדערט. אַזוי גיך! ווען איך וואָלט נאָר געווען דער בעל-הבית איבער זיך, וואָלטען זיי מיך דאָ אונגאַנ-צען נישט אָנגעזעהען. מיר האָבען בע-זוכט מײַן פאָטער אין באַדען-באַדען. רײַטשלאַנד, און דורך דער שווייץ זענען מיר געפאָהרען אין אַנ'אויטאָמאָביל קיין דרום-פראַנקרייך. דאָרט, אין דער שטאָט קאַן, האָבען מיר בעגעגענט מײַן שוועס-טער אַנאַסטאַסיאַ און מײַן ברודער מי-כאַאיל, וועלכען מען האָט אַרויסגע-שיקט פון רוסלאַנד, ווען ער האָט גע-הייראַט מיט אַ פרוי נישט פון אַ קייזער-ליכער פאַמיליע. אַנאַסטאַסיאַ איז געווען שעהן, ווי אַלע מאָל, אין אַלע האָ-בען זי דאָ בעוואונדערט. מיכאַאיל איז דאָ אײַנגעשטאַנען מיט זײַן „פּראָסטער" פרוי און צוויי טעכטער אין אַ בעזונדער הויז, וואָס איז שטענדיג געווען פול מיט זײַנע פרײַנד. ערשט מיט צוויי יאָהר צו-ריק וואָלט איך געוואָרען אַנ'אויפגע-בראַכטער, וואָס זיי צו'פּטר'ן דאָ אַזוי פיל צייט. איצט אָבער בין איך צו זיי גערן צוגעשטאַנען. די ערוואַרטונג, אַז באַלד וועט איך זעהן די פרוי, וועלכע איך האָב ליב, האָט געמאַכט אין מיר אַ וואונדערליכע ענדערונג.

אונזער נעקסטער אָפּשטעל איז גע-ווען רוים. ווען מיר זענען דאָ אָנגעקו-מען אין אַ האָטעל, האָט דער פערוואַל-טער נישט געקאָנט גלויבען, אַז אַט די אַלע מענער, פרויען, קינדער, מענשען אין אונופאָרמען און אָהן אונופאָרמען, דינער און גובערנאַנטקעס, געהערען אַלע צו דער פאַמיליע פון אַ רוסישען גרויספירשט. זאָל קומען נאָך אַזאַ גרויספירשט און מען וועט מוזען צובוי-ען נאָך אַ מויער צום האָטעל.

זי, מײַן פרײַנדין, האָט געהאַלטען וואָרט, זי איז אָנגעקומען אין רוים דעם טאָג, וואָס מיר האָבען בעשטימט נאָך מיט מאָנאַטען פריהער. אין אונזער פּראָ-גראַם איז געווען אַ רײַזע קײן ווענעדיג, די אַלטע שטאָט פון אַלע געליבטע. מיר זענען בײַדע געווען גוט בעקאַנט מיט דער שטאָט. מיר האָבען געוואַנדערט דורך די פּאַלאַצען פון די ראָמאַנטישע מיטעלאַלטערליכע פירשטען מיט'ן גע-פיהל, אַז מיר האָבען דאָ בעגעגענט און פערלוירען אײַנער דעם אַנדערען מיט אַ סך יאָהרהונדערטער צוריק.

איך האָב מעהר נישט געקאָנט בע-האַלטען פון קסעניאַ'ן, וואָס מיט מיר קומט פאָר. איך האָב איהר אַליין דער-צעהלט. זי איז געזעסען זעהר רוהיג. דערנאָך האָט זי אָנגעהויבען וויינען. איך האָב אויך געוויינט, זי האָט זיך אויפ-געפיהרט, ווי אַ מלאך. איהר האַרץ איז געווען צובראָכען, אָבער ווי שרעקליך עס איז נישט געווען דער אמת, האָט זי איהם גערנער געוואָלט הערען, איי-דער לעבען אין ליגען.

מיר האָבען אַרומגערעדט די לאַגע פון אַלע זייטען און האָבען בעשלאָסען צו בלײַבען ווײַטער צוזאַמען צוליב די קינדער. מיר זענען געבליבען פרײַנד אויף ווײַטער, נאָך נעהנטערע פרײַנד, ווי פריהער, ווײַל אונזער פרײַנדשאַפט האָט זיך צוזאַמענגעשטויסען מיט אומגליק. איהר קומט דער גאַנצער לויב, און די גאַנצע שולד איז מײַנע. זי האָט זיך אַרויסגעוויזען פאַר אַ מערקווירדיגער פרוי און אַ וואונדערבאַרער מוטער.

(דאָס ווײַטערע קומט)

שכרות
(הומאָרעסקע פון סאָוויעטישען לעבען)

פון מ. קאַזירעוו

צוויי פּויערים זיצען בײַם טיש און שמועסען:

— נישטאָ קײן ערגערער שונא פאַר אַ „נאַש-בראַט", ווי שכרות!

— ווײַס איך וואָס! נו, טרינק, אי-וואַן פּאַמיטש, אַליין געטריבען. דרײַ מאָל איבערגעקאָכט.

— אײַ, שטאַרק, ס'ברענט די גערגע-רים! דאָס זאָג איך דאָך: נישטאָ קיין ערגערע זאַך, ווי שכרות! נעם כאָטש אונזער ניקיטקע'ן: ער איז אַוועק מיט די פערד אין שטאָט אַרײַן און געקומען איז ער צו פוס — אַליין צוטרערנצעלט!

— אוודאי צוטרערנצעלט! איצט נעהם ער מיט'ן בײַטשעל! גו, איוואַן פּאַמיטש געהם שוין נאָך אַ גלעזעל! פערבײַסט מיט אַנ'אוגערקע! זאָגסטו, ער האָט אַליין צוטרערנצעלט?

— צוטרערנצעלט... סודראַנ'ען קענס-טו? בקיצור — ער איז געקומען פון אַ הוליאַנקע. וואו איז ס'ווײַב? און ער. האָט זי גענומען מקל'ן. נע'מטית'ט — אַ שרעק!

— אַזוי?! נו, נעם שוין נאָך אַ גלעזעל, איוואַן פּאַמיטש!

— שטאַרק!... אי שטאַרק! — האָט ס'ווײַב זײַנס, סודראַנ'ס פון די קלעפּ גע-קריגען אַ הויקער. און אין אַלעם איז שולדיג דער בוטעלער טראָפּען!

— אַלע צרות און שלעק קומען פון'ם שנאַפּס! נו, נעם זשע נאָך אַ גלעזעל! נעם!

— אַ הוליאַנקע און אַ הוליאַנקע, באַ, בע.

— פערבײַס... אָט איז אַנ'אוגערקעלע..

— בע, בע, אוגערקע אוגערקע! זאָג איך צו מײַן וואַנקע'ן, ס'איז יום-טוב געווען... וואו [illegible] וועגן וואַנקע? איך לויף אַרויס, קוק — [illegible] מיט די בעבע-בעס און [illegible], און וואַנקע שטעהט מיט אַ מעסער [illegible] זיך: כ'וועל אַלע שטעכען, נאַלע! ווי אַ חיה!

— אַ שכור איז ווי אַ חיה! און דײַן וואַנקע, זאָלסט מיר מוחל זײַן, איז אַ גוטער הינצעל, ער וועט די הויט לעבעדיגערהייט אָפּשינדען!

— ווער איז אַ הינצעל?

— דײַן וואַנקע!

— אויף מײַן זוהן רעדט מען נישט אַזוי! נעם צוריק די ווערטער!

— און די קלאַפּ גיט און טיש אַרײַן! בכוס נישט בײַ זיך און הויז! פרעסט פרעמד ברויט!

— ווער דאַרף דײַן ברויט? טפו זאָל-סטו ווערען!

— און דו, בהמה, שפּײַ נישט!

— בין איך גאָר אַ בהמה? אַזוי גאָר! ס'וועט דיר נישט געשאָנקען זײַן!

— וואו קריכסטו מיט די פויסטען? מיינסט, מײַנע לונגען און קישקעס? נו, לאָמיר זעהען...

— קריכסט זיך שלאָגען?

— יאָ!

— איז שלאָגען!

— נו?

— וואָס נו?

— וואָס שטעהסטו, ווי אַ מעלקענדיגע קוה?

— און דו ליגסט בעסער ס'איז — קוואַ-קע נישט!

— חזיריש אויער!

— הינטישער עק!

— וואָס?

און אַ פינף מינוט אַרום זענען אין-בער'ן דאָרף געלאָפען צוויי פּויערים. בײַ-דע פערפלאַמטע, דערשוויצטע, צוקנ-דעלטע. בײַ איינעם איז פון דער נאָז גערונען בלוט.

— האַלט איהם! האַלט!

בײַ אַ טויער שטעהען צוויי אַנדערע פּויערים, לאַכען.

— שכורים.

גוטלטערע שלאָגען זיך נישט... אַ שכור'ער איז ווי אַ חיה...

— ווי דען... ווי דען... נו, פּיאָטר קוזמיטש, קום, מיר וועלען נעמען צו בוסלער, מײַן שנאַפּס איז נאָר אַ געהויי-בענער, געראָטען דאָס מאָל, וואָזשנע גע-ראָטען...

די פּויערים לאָזען זיך אין שטיב אַרײַן.

יודיש: אַ פּען.

טעראר-נעסט אין באלוטער שעכט-הויז

קצבים מוזען צאהלען אויסקויף-געלט צו 200 זל. — די ווידערשפעניגע ווערען בטבאלען און געשלאגען מכות-רצח. — מאנאפאל פון איבערפיהרען די געשאכטענע בהמות פון שעכט-הויז רופט ארויס א יקרות אויף כשר פלייש. — סענסאציאנעלער ארעסט פון די דריי ברידער פייבושעוויטש.

(§) די לעזער געדענקען נאך געוויס די מעשים תעתועים אויפ'ן קערצעלי-פלאץ אין ווארשא, און אט האבען מיר צו רעגיסטרירען אן עהנליכע געשיכטע אין לאדז.

די בר דער פייבושעוויטש. איצעק פון לאגעווניצקא 31, רוד פון לוטאמירסקא 17 און פייוועל, פון לאגעווניצקא 34 האבען אין זייער בעזיץ גרויסע פער-מאכטע וועגענער, פירגאנעם, מיט וועל-כע זיי פיהרען אונבער דאס געשאכטענע פלייש פון באלוטער שעכט-הויז און די אטקעס פון די בעזונדערע קצבים.

די ברידער פייבושעוויטש זיינען אלע 3 פעסטע פערשוינען,

באלוטער גבירים

און זיי האבען מאכע אויסגענוצט זייער רבת, כדי צו בעזעטיגען די קאנקורענטען און בעקומען גמעט א מאנאפאל אויף איבערפיהרען דאס פלייש פון שעכט-הויז.

די פייבושעוויטשס האבען א גאנצען שטאב ארבייטער און האבענדיג אין די האנד דעם „כתר" האבען זיי די קצבים

דיקטירט די פרייזען

און יענע האבען קיין ברירה נישט גע-האט און געמוזט צאהלען.

די קצבים האבען זיך אפט געפרובט בעפרייען פון די פייבושעוויטשס. אבער דאס האט זיי נישט געהאלפען. די עקשנים האט מען צוזאמענגענומען געפינען צו'הרג'ע-נען און צו'מכות'ען. נאך אזא אנפאל האבען שוין די קצבים מורא געהאט זיך קעגענצושטעלען און פאר פאליציי האבען זיי בעל-פרחו ערקלערט, אז זיי קענען נישט, ווער עס זענען זייערע אנ-פאלער.

דער דאזיגער מצב האט זיך אזוי גע-צויגען, ווי מען פערזיכערט,

5 יאהר צייט

בעת וועלכע די פרייזען פון כשר פלייש זענען בסדר געוואקסען, מחמת די יאט-קע-בעזיצער זענען געווען געצוואונגען אריינצורעכענען אין דער קאלקולאציע דעם הויכען אפצאהל, וואס זיי האבען געמוזט צאהלען די ברידער פייבושע-וויטש פאר איבערפירען דאס פלייש פון שעכט-הויז.

די קצבים האבען אפילו עטליכע פון די רייכערע

קצבים געמאכט א „בונט"

און זיך געגענגעשטעלט די אפטשוטשען פון דער חברה, אבער דעם קאמף האבען די קצבים פערשפילט נאכדעם, ווי פוי-נאכט האט מען זיי אראפגענומען די רעדער פון זייערע אייגענע פורגאנעם און דאס פלייש פעראומרייניגט און גע-מאכט עס טרפה.

און דער ועלכער נאכט דאס מען אויך די דערמאנטע צוביינטעווטע קצבים אפגעשטעקט א טויטע עליה און פאלוצייי האט זיי שפעטער געפינען צו-בלוטיגטע און שווער-פערוואונדעטע אין גאס.

נאך דעם פערשפילטען קאמף האבען שוין אלע קצבים רעזיגנירט און זיך אונטערגעווארפען

די מעשים פון די פייבושעוויטשעס

נאכ'ן נצחון האבען די פייבושעוויט-שעס ארויפגעלייגט א שטייער אויף די יאטקע-בעזיצער און דער הויך פון 200 זל. פון יערען קצב. נאכ'ן אפצאהלען דעם מס האט דער קצב געהאט רעכט נישט מעהר צו בענוצען זיך מיט די פייבושעוויטש'עס פורגאנעס.

פאר אריימערע קצבים האבען זיי געמאכט אנ'אויסנאהם

צו צאהלען נאר 20 זל. א חודש, געבענ-דיג זיי גלייכצייטיג דאס רעכט צו פיה-רען דאס פלייש פון שעכט-הויז מיט וועלכע וואגענס זיי ווילען.

דער רוב קצבים האט געצאהלט די 200 זל. אויסקויף-געלט, אבי פטור צו ווערען פון די פייבושעוויטש'עס אפו-טרופסות, אבער 20 קצבים האבען בשום אופן נישט געוואלט צאהלען דעם „שטייער" און געמאלדען וועגען די מעשים אין אויספארשונגס-אמט.

ווען די דערמאנטע קצבים האבען בע-קומען אנ'אויפפאדערונג זיך צוצושטע-לען אין

אויספארשונגס-אמט

אפצוגעבען ערקלערונגען און וועגען דעם האבען זיך דערוואוסט די פייבושעוויט-שעס, האבען זיי זיך תיכף געווענדעט צו די איינגעשפארטע קצבים און זיי גע-ראהט זיי נישט צו „פערשימען". א פאר קצבים האבען דעם זעלבען טאג געקריגען געשלאגענע מכות רצח.

דערוויסענדיג זיך וועגען די דאזיגע מעשים, האט דער אויספארשונגס-אמט געלטען

ארעסטירט אלע דריי ברודער

פייבושעוויטש און דער אויספארשונגס-ריכטער האט פעראורדענט לגבי זיי אונ-בעדינגטען ארעסט.

(—) מיר דערוויסען זיך

ווייטערע פרטים

פון די מעשים, וואס עס האט אפגעצון די באנדע אונטער דער אנפירונג פון די פייבושעוויטשעס.

פייבושעוויטש האט געהאט און זיין רשות א גאנצע חברה העלדען און וואוי-לע יונגען, יורנישע און קרימינאליבע מע-סער-העלדען, וואס האבען מטרארויזירט נישט בלויז די קצבים און בהמות-הענד-לער, נאר אויך אויטאבוס-בעזיצער, וואס שטעהען מיט זייערע אויטאבוסען אויף לאגעווניצקא-גאס. יעדער אויטא-בוס-בעזיצער פון דער נאהענטער פראו-ווינץ, וואס האט געהאט שטעהן זיין אויטאבוס נישט ווייט פון באלוטער שעכט-הויז, האט דער דאזיגער באנדע געמוזט צאהלען

לא יחרץ-געלד

אלא נישט האט מען בענוצט די בעקאנ-טע מיטלען: דראהונגען, קלעפ און דעם גלייכען.

איצט וועלען די קצבים און די אנ-דערע געליטענע פרעגער אפאטעמען. די אויספארשונג איז נאך אין גאנג.

נייער שטראף-קאדעקס ווערט ביסלעכווייז איינגעפירט

(§) דער נייער שטראף-קאדעקס וועט נישט קאנען אנגעווענדעט ווערען אין פילען פערגעם און משך פון א לענגערע צייט.

אזוי, למשל, וועט דאס איינפיהרען ארבייטס-הייזער לויט'ן נייעם שטראף-קאדעקס פאדערען פיל הוצאות און גרויסע פארבערייטונגען. אזוי ארום וועט מען נישט קאנען אזוי גיך נעמען אנשטאט געלט-שטראף געצוואונגענע ארבייט פון די פער'משפט'ע.

א הערצל-אקאדעמיע
אין ה„חלוץ-המרכזי"

ד. 24-VII איז פארגעקומען א טרוי-ער-אקאדעמיע צום 28-טען יאהר צייט נאך ד"ר הערצל ז"ל, דער פארזיצענ-דער אורבאך עפענט די אקאדעמיע און דאן רעפערירען ע. קופעל א. זיג-מאנט, א. אוסטראוויעצקא, מנשה טפנצער, צבי וואלקאוויטש, יוסף מאי-יערפעלד, חנוך צרידעל. עס האבען אויך געזינגען ספעציעלע טרויער-לידער דער קבוץ-הכשרה „יודזעווו" י. זיגעלמאן א. גאלובאוויטש, מיט געזאנג פון „התקוה" ווערט די אקא-דעמיע געשלאסען.

ארייספארערונגען פון א"י

עס זענען ערהאלטען געווארען רייזע-ערלויבנישען פון ארץ-ישראל פאר פאל-גענדע פערזאנען: אברהם און חוה מוגי-דאל, יצחק רוזאליא פאגעל.

די דערמאנטע פערזאנען דארפען זיך ווענדען אין א"י-אמט (שרגרמיעיסקא 29) בכדי צו ערלעדיגען די רייזע-פאר-מאליטעטען.

שוועריגקייטען פאר סטודענטען

(§) נאך פראנקרייך און בעלגיען מאכט איצט איהר עמיגראציע שוועריגקייטען פאר סטודענטען אויף די דארטיגע הויכשולען

לעגיאנען-טאג

שבת דעם 6-טען אויגוסט הויבען זיך אן אין לאדז די פייערליכקייטען, וואס זענען פערבינדען מיט'ן 18-טען יאהר טאג פון ארויסמארש פון די לעגיאנען טאג קאמף פאר אפריי פוילען.

פון לאדזער האנדעלס-געריכט
מאקס בוראקאווסקי בעקומען א נאדזאר
אננא מאריא געסנער ווערט אנגעזאגט אין דער פראקוראטור.

(5) אין איבעראלאשטש פון אננא מאריא געסנער איז בשעתו געבילדעט געווארען א פערזאמל פון די קרעדיטא-רען.

אויף דער פערזאמלונג האבען די קרע-דיטארען בעשלאסען צו ליקווידירען דאס פערמעגען און איבערצוגעבען דער פראקוראטור אנ'אנקלאגע נעגען פרוי געסנער, וועלכע זאל האבען בעהאלטען א לעבענס-פערזיכערונגס-פאליסע און גע-וויסע געלד-סכומים.

דאס געריכט האט גענומען צו קענט-ניש דעם בעשלוס פון די קרעדיטארען און בעשלאסען איבערצושיקען די אק-טען דער פראקוראטור.

* * *

מאקס בוראקאווסקי, וואס פיהרט א ווארשטאט און א האנדעל פון לאמפען אויף זשעראמסקי גאס 27 האט זיך מיט עטליכע וואכען צוריק געווענדעט צום געריכט מיט דער ביטע איהם צו ערמוי-לען א נאדזאר.

דער בילאנס איז אפגעשלאסען גע-ווארען מיט 52,843 זל. דערפון איז גע-ווען קאפיטאל 25.910 זל.

דער געריכטס-עקספערט האט זיך ארויסגעזאגט פאר ערטיילען דעם נאד-זאר און נעכטען האט דאס געריכט בו-ראקאווסקי'ן דעם נאדזאר ערטיילט אויף 3 חדשים.

אלס ריכטער-קאמיסאר איז בעשטימט געווארען אלעקסאנדער יוליאן מאטשעוו-סקי, אלס קוראטאר — אלעקסאנדער פינגער.

* * *

אין איבעראלאשטש פון דער פירמע „אונזש. צובולסקי, מיערזשעיעווסקי און שותפים" האט דער ענדגילטיגער סינדיק זיך אפגעזאגט פון זיין אמט און דאס געריכט האט בעשלאסען צו רופען א נייע פערזאמלונג פון קרעדיטארען מיט'ן צוועק צו וועהלען אנ'אנדערען אויף זיין ארט.

אין איבעראלאשטש פון מוזאל קאן, וואל-פאבריק אויף ווערזשבאווא 15, האט דאס געריכט נאמינירט אדוו. אל-ברעכט אלס סינדיק און ערלויבט ווי-טער צו לאזען אין גאנג די פאבריק.

* * *

אין איבעראלאשטש פון קאפעל רוד-נוצקי און אברהם לעווקאוויטש, פאב-ריק פון דאמען-שטאפען אויף לעשנא 3, האט דאס געריכט בעשטימט אלס צייט-ווייליגען סינדיק דעם סוחר יעקב פאפ-ריקאנט.

ארייגעגאסן די שוועסטער סם אין מויל
כדי פטור צו ווערען פון דריטען יורש
פערברעכערישע ברידער ווערט געשטעלט פאר א שנעל-געריכט

(§) אין דארף יאנאוו הינטער לאדז האבען די צוויי ברידער לגרוויק, 22 יאהר אלט און אדאלף רינקע, 29 יאהר אלט, געפרובט מיט דער הילף פון זייער משרת ארטור קורץ, 17 יאהר אלט, דער שטוקען זייער שוועסטער, די 33-יעהרי-גע אמאדע, ארויפווארפענדיג אויף איהר א סטערמע שטרוי. די ברידער זענען ארעסטירט געווארען.

די אויספארשונג האט בעוויזען, אז די בריהערלעך האבען שוין אנגעמלט די שוועסטער געוואלט פער'סמ'ן ארייני-סענדיג איהר מיט געוואלד אין מויל ארסען גיפט, פון וואס זי איז דאך שפע-טער געראטעוועט געווארען.

די ברידער האבען אזוי ארום געוואלט פטור ווערען פון דעם דריטען יורש צו זייער נחלה. צוליב'ן רעזולטאט פון דער אויספארשונג, וועלען די פערברעכערישע ברידער געשטעלט ווערען פאר א שנעל-געריכט.

רייטער שווער פערוואונדעט אויף די פערד-רעיצגען אין פאביאניץ

(§) בעת די נעכטיגע פערד-רעיצגען אין רגרא-פאביאניץ איז דאס פערד פון ווארשאווער אינגוואוינער יאנאדזשינסקי ארויפגעשפרונגען מיט'ן רייטער אויפ'ן פערד פון לעוואנדאווסקי'ן. ביידע ריי-טער זענען דערביי אראפגעפאלען און בעקומען וואונדען. לעוואנדאווסקי'ן האט פאגאטאווויע מיט צובראכענע ריפען אפ-געפיהרט אין שפיטאל. יאנאדזשינסקי איז לייכט פערוואונדעט געווארען.

די פאסט שפארט

(§) צוליב אפשפארונגען, וועט די פאסט היי-יאהר נישט געבען קיין פער-טרעטונגען אין דער אורלויב-צייט פון איהרע בעאמטע, נאר צוטיילען די אור-לויבען אויף א גאנץ יאהר צייט. פרי אין בעאמטער זאל פערטרעטען דעם צווייטען און מען זאל נישט דארפען אנ-גאזשירען קיין נייע בעאמטע.

גע'גנב'עט צי ניין?

(§) יצחק יאסקאוויטש פון באליד-גיאווא 16 האט געמאלדען פאליציי, אז עס איז ביי איהם פון שופלאר פער-שוואונדען געווארען 100 זל.. און זעל-בען טאג איז אויך פערשוואונדען געווא-רען די דינסט. די אויספארשונג וועט בעווייזען, צי זי האט די 100 זל. צוגע-גנב'עט.

—:§:—

יודיש טעאטער „פילהארמאניע"

פערבאנד טרופע פון א.א.פ. אין פוילען. אופירונג א. בעזמאן.

2 פארשטעלונגען פאר איין בילעט 2

היינט זונטאג 9 אווענד ווידערהאלונג פון דער

פרעמיערע

מרים קאראלאווא

דער בעריהמטער אמעריקאנער שלאגער

„אהז א מאמע!"

אין 3 אקטען, פון זלאטאראווסקי רעזשי פ. קאמבאראוו.

מיט קאראלאוו אין דער הויפט ראלע

2) צום שלוס א גראנד-יעווער קאנצערט א.נ. „דאס לעצטע-דאס בעסטע"

מיט אנטייל פון די ליבלינגע מרים קאראלאווא. מ. קאמבאראוו (הארמאניע און עקסצענטר. טענץ) אדאלף טעפנער מיטן גאנצן פילהארמ.-אנסאמבל אכטונג: צוו. אנד. וועט מאדאם קאראלאווא אויס-פיהרען ציגיינער-ראמאנסען מיט כאר-בעגלייטונג.

אווענד-פרייזן: פון 50 גר. ביז 2 זל.

ביטאג-פרייזן: פון 50 גר. ביז 2 זל.

היינט זונטאג 9.30 אוו. מארגען מאנטאג צו ביליגע פרייזען

דעם בעקערס טעכטערל

מיט מרים קאראלאווא ||| ארט. ליטונג ש. הערשקאוויטש.

„פויערל, פויערל וואס פיהרסטו?"
סאכארין און זיידענע זאכען פון פרייסען

(§) די גרעניץ-פאליציי איז לעצטענס אויפמערקזאם געווארען אויפ'ן פאקט, אס אין לאדז ווערען זעהר ביליג פער-פט זיידענע זאכען, און אנגענומען, נישט אנדערש, ווי זיי ווערען אריינ-מוגעלט פון דייטשלאנד, מחמת לויט קאלקולאציע איז לאנג נישט ליך צו פערקויפען זיידענע זאכען אזוינע ביליגע פרייזען. הערנעכטען האט א פאטרול פון דער גרעניץ-פאליציי בעמערקט אויפ'ן וועג פון אלעקסאנדער קיין לאדז א פויערש פיהרעל, וואס איז געווען געלאדענט מיט סחורות און פון אויבען בעדעקט מיט שטרוי.

דער דאזיגער פויער פאהרט אזוי יעדען טאג מיט לארונג קיין לאדז. דאס מאל האט די גרעניץ-פאליציי געוואלט וויסען, וואס דער פויער פיהרט, און נע-מענדיג גרייבלען אין שטרוי, האבען זיי ארויסגענומען פעסט פערשנורעוועטע און פערפאקטע פעקלעך, און וועלכע עס האבען זיך געפינען הונדערטער מיט גע-מולכ'טע זיידענע זאכען מיט א ביסעל סאכארין אלס צוגאב.

דער פויער, יאן פיגעס, פון הינטער אלעקסאנדער, האט ערקלערט, אז יערען טאג פיהרט ער אזא לארונג קיין לאדז. ווער עס גיט איהם די לארונג און ווער עס איז דער אפנעמער, האט ער נישט געוואוסט אנצוגעבען.

צוליב דעם איז ער דערוויל געלאזען געווארען אויף דער פריי. די סחורה איז קאנפיסקירט געווארען און די ווייטער-דיגע אויספארשונג איז אין גאנג.

—:§:—

קופאן № 38
אויף אומזיסטע יורידישע עצות.

ר בעזיצער פונ'ם דאזיגען קופאן ן בעקומען אומזיסט יורידישע ות דורכ'ן יוריד-קאנסול פון אונזער רעדאקציע.

גילטיג היינט ...
פון 3 ביז 4 נאכמיטאג
אר דער בעקוועמליכקייט פון די פראווינצער לעזער.

ליבע אין קייטען
גרויסער סענסאציאנעלער ראמאן פון דער נאהנטער פערגאנגענהייט

(42-טע פארטזעצונג)

— איצט אודאי... — האט סטעפא געשעפטשעט, — וועט ער ארויסנעמען דאס ביכעל און אנהויבען פער-שרייבען.

אבער דאס איז נישט געשעהן.

די היינטיגע נאכט האט דער גייסט, ווייזט אויס, געהאט עפעס וויכטיגערעס צו ערלעדיגען.

ער האט זיך אומגעקוקט אין אלע זייטען אין דער-נאך האט ער זיך געזעצט אויף אן אפגעהאקטען בוים.

— מיר מוזען צוגעהן צו איהם א ביסעל נעהנטער, ווייל איך בין איבערצייגט, אז דער גייסט וועט דא לאנג נישט זיין.

זיי זענען צוגעגאנגען נעהנטער אויף א צעהן שריט!

פלוצלינג האט זיך דער גייסט א הויב געטון און פון דער ריכטונג פון וואלד האט זיך דערהערט א שטילער פייף. דער גייסט האט אפגעענטפערט מיט דעם זעלבען פייף.

אין א ווייליע ארום איז פון וואלד ארויסגעקומען א מענש, וואס איז געווען אנגעטון אין א ווייסען מאנטעל. ער האט זיך דערנעהנטערט צום גייסט.

זיי האבען בעמערקט, ווי דער מענש און דער גייסט האבען זיך דערלאנגט די הענט. דער אונבעקאנטער האט אויפגעטון דעם מאנטעל און עס האט באלישטשען געטון אויף איהם מיליטערישע קליידונג.

דער אונבעקאנטער, וועלכער האט אויף דעם ארט, ביי דער פרייסיש-עסטרייכישער גרעניץ, געהאט א זעהונג מיט דעם גייסט, איז געווען אנ'עסטרייכישער אפיציר.

— איהר זעהט, עס האט זיך מיר איינגעגעבן — האט דער אפיציר געזאגט, — צי מיינט איהר, אז מיר זענען דא זיכער?

— פולשטענדיג זיכער — האט דער גייסט געענט-פערט — ווער קען אונז דא שטערן? די וואך-זעלנער שטע-הען גאנץ ווייט און קיינער פון זיי בעמערקט אונז נישט. איבריגענס, אין א נויט-פאל קענען מיר זיך בעהאלטען אין וואלד, וועלכער וועט אונז פערשטעלען.

— מיר מוזען, וואס שנעלער ערלעדיגען דעם ענין — האט דער אפיציר געזאגט — ווייל אונזער לאגע איז זעהר א געפעהרליכע. אויף דעם ארט, וואו מיר געפינען זיך, זענען שוין דא די פרייסען, און אויב מ'וועט אונז כאפען, וועל איך ארויס דער ערגסטער.

— מיינט איהר — האט דער גייסט געשעפטשעט — אז איך וואלט בעסער אפגעשניטען? איך ריזיקיר, א סך, זעהר א סך און איהר ווייסט עס.

— איך ווייס, אז איהר האסט אייער פאטערלאנד — האט דער אפיציר געענטפערט — און וואס שייך דעם איב-ריגען, האט איהר אייערע בעדינגונגען קלאר ארויסגע-שטעלט, אבער איך קען אייך זאגען, אז אין וויען האלט מען אייערע בעדינגונגען פאר צו הויכע.

— אויב אזוי, — האט דער גייסטער געענטפערט — וועל איך בעהאלטען פאר זיך דאס אלץ, וואס האט פאר דער עסטרייכישער רעגירונג א קנאפען ווערט.

— און איך גאראנטיר אייך, אז איהר וועט ווי גע-העריג בעלוינט ווערען פאר אייערע לייסטונגען.

דער „גייסט" האט ארונטערגעשטעקט די האנט אונ-טער דעם מאנטעל און האט ארויסגענומען א קליין ביכעל.

— אט האט איהר די צייכנונגען, וואס איך האב אראפגענומען פון די פארטיפיקאציעס ביי דער גרעניץ. יעדע וואך איז דא בעצייכענט, יעדעס וועגעל, יעדעס בער-געל, געהעריג לויט די אנווייזונגען, וואס געפינען זיך דא, קען דאס עסטרייכישע מיליטער ארייננמארשירען קיין פריי-סען און אנהויבען די מלחמה-טעטיגקייט אהן שוועריג-קייטען.

— דאס ביכעל איז זעהר נוצליך — האט דער אפי-ציר געזאגט.

— ווייטער, איך האב אין דער האנט א קאפיע פון גאנצען קריגס-פלאן. איך אליין האב דערפאר געמוזט בע-צאהלען נישט קיין קליינע סומע. עס פערשטעהט זיך, אז איך קען דאס נישט ביליג אוועקגעבען.

— איך בין בעפולמעכטיגט אייך מיטצוטיילען, אז די רעגירונג וועט אייך נישט בעצאהלען א פירטעל מיליאן, קראן, ווי איהר פאדערט, נאר 100.000. איך קען אייך שוין איבערגעבען 10.000 קראן.

— און ווען וועט איך בעקומען דאס איבריגע?

— באלד ווי מען וועט זיך איבערצייגען אין וויען, אז אייערע אנווייזונגען און נאטיצען האבען ווירקליך אזא ווערט, ווי איהר זאגט. זייט רוהיג, די עסטרייכישע רעגי-רונג וועט אייך נישט גענארען, ווייל דארט וועט מען זיך גיך איבערצייגען אייער ווערט. לאמיר דעריבער ענדיגען דאס געשעפט. נעמט אייך דאס האנד-געלד און גיט מיר דאס ביכעל.

— גוט, איך בין מסכים — האט דער גייסט גע-ענטפערט.

דער עסטרייכישער אפיציר האט ארויסגענומען זיין פארטפעל און האט גענומען צעהלען געלד.

— נו, אונזער געשעפט איז געשלאסען — האט דער אפיציר געזאגט, בעהאלטענדיג דאס ביכעל און די פלענער אין דער קעשענע פון זיין מאנטעל. און אויב איהר וועט האבען נאך עפעס מיטצוטיילען, טאר שרייבט מיר עס אין א בריף.

— און ווען וועל איך קריגען דאס איבעריגע געלד?

— איך מיין — האט דער אפיציר געענטפערט, — אז אין א פירצעהן טעג ארום וועט איהר בעקומען דאס איבריגע. האבען מיר דעם געלד צו געבען אין אייערע הענט?

— איך מיין, אז עס וועט זיין זיכערער, אויב איך וועל אליין קומען צופאהרען קיין וויען. די רייזע וועט נישט דערוועקען קיין חשד.

— איך געזעגען אייך, — האט דער גייסט געזאגט, אויסציהענדיג א האנט, וואס איז געווען אנגעטון אין א שווארצער הענטשקע. אבער דער אפיציר האט זיך געמאכט ווי ער זעהט נישט די האנט, האט זיך שנעל אומגעקע-דרעהט און איז פערשוואונדען אין דעם ראוו, מיט וועל-כען ער איז געקומען.

(פארטזעצונג קומט)

די בעוואוסטע

פעלד-בעטעז

"PALMA-PATENT"

וואס זענען אלעמען בעקאנט מיט זייער פראקטישקייט און דויערהאפטיגקייט מיט א גאראנטיע אויף 3 יאהר

ווי אויך לעזשאקעס, פעלד-בעטלעך און פעלד-בענקלעך

מאטראצעז

גע בעטע, שאטקאווע, קאנאדיסקע קאזעטקעס, טאפטשאנעס

בעקומט מען נור אין דער בעקאנטער פאבריק

לאדז, פולנאצנא 24 טעל. 131-85

הורט · דעטייל

ראדיאַ

ווירקזאַמער פּראָטשעקס ... [illegible]

כ'וויל קויפען

גענוצטע רונד-טריקאטאזש-מאשינען אין בעסטען צושטאנד 26, 24 און 22 פיין. אפערטען אונטער „טריקאטאזש-מאשינען".

א וואסער צו באדען

חי אויך לודקעס צו פאהרען אין ראדאגאשטש ביי ה' ארנאלד אויף דער זייט פון זגערזש לינקס 5 מינוט פון טראמוויי.

די בוכבינדעריי

פון וו. ל. ווישאגראדזקי

פיעטריקאווער 33. פערטיגט אויס אלער ארט בוכבינדער-ארבייט, ווי אויך מוסטער-קאלעקציאנען פאר פאבריקאנטן אויפ'ן נייעסטן סיסטעם צו מעסיגע פרייזען. ס'ווערט אויך שוין אויסגעפערטיגט פערשידענע געשעפטס-ביכער און רעגיסטערס צו ביליגע פרייזען.

עס ווערט געזוכט

א שותף צו א גוט פערדינסט

מיט א קאפיטאל פון 2000 ביז 3000 זל. געגען א געזיכערטע גאראנטיע. אפערטן אין אדמינ „לאדז. טאגעבל." פאר „O".

פערלוירעז געווארעז

א וועקסעל אויף 100 זל. אויסשטעלער דעמבינסקי, ארדרע בוימגארטען. צאהלבאר אין לאדז ד. 20.7 1932. אבצוגעבענען צו א. סאנעק לימאנאווסקיעגא № 85

טוך- און קארט-לאגער

Sz. Maroko

לאדז, נאוואמיעסקא № 2

פראנט 1-טער שטאק, טעל. 159-48.

עמפעהלט צום פריהלינג- און זומער-סעזאן א גרויסן אויסוואהל פון די נייעסטע און בעסטע דאמען- און הערען-שטאפען

די קליינע צאהל איבערגעבליבענע סחורות, ווי

טישטיכער פאר גערטנער

אין געשמאקפולע מוסטערן

טאשענטיכער

אין שעהנע מוסטערן און פערשידענע קוואליטעטן

האנדטיכער

צום באדען, פנים און פאר דער קיך

ריילכער

אין 3 פערשידענע קוואליטעטן

ספארט-העמדער

אין די נייעסטע מוסטערן און בעסטער אויספיהרונג

קען מען בעקומען צו

בעדייטענד ערנידריגטע פרייזן

אויף אונזער

סעזאן-אויספערקויף

ווידזעווער רעשטען

אין פערשידענע סארטען צו 5, 7 און 10 זל. פאר א פעקעל

„KONSUM" ŁÓDZ. WIDZ. MANUFAKTURZE S. A.

וויכטיג פאר פאבריקאנטען און סוחרים

איך קויף פערשידענע רעמשען פון מאנופאקטור און גאלאנטערי-ווארען. עס קען זיין אין די גרעסטע קוואנטומס. מעקלער גענאונשען אפערטען אין רעד. אונטער „רעמשען".

וויכטיג פאר שוויים - פיס און הינער-אויגען-ליידענדע!

דאס שוויצען און ברענען פון די פיס און אנדערע קערפער-טיילען ווערען בעזייטיגט אויף שטענדיג אונטער גאראנטיע. הינער-אויגען, בראדאווקעס און איינגעוואקסענע נעגעל ווערן בעזייטיגט אהנע שניידען אדער מאשטשען פול-שטענדיג שמערצלאז. בעזייטיגען פון שיפען (לו יעז) און אויסגעהן פון די האהר אונטער גאראנטיע. א זיכער מיטעל געגען בעט-נעצען משתן זיין אין שלאף) פרימא רעפערענצען.

J. WEINBERG, masażysta

Pomorska 20, fr. I p. tel. 201-99.

נעמט אן פון 9 ביז 1 און פון 3 ביז 7.

רעטשניצע

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

17 זגערזשער 17

טעלעפאן 16-33!

ס'נעמען אן דאקטוירים פון אלע ספעציאליטעטען ד"ר גאלדשטיין-פאלעק, ד"ר יוסטמאן ד"ר מ. קאנטאר, ד"ר ציעגע, ד"ר האקאווסקי, ד"ר ראזענצווייג, ד"ר רוזשאנער, ד"ר וויינבערג, ד"ר סטופעל, צאהן-ארצט. גראדזיענטשיק-קאראשיאוואוו ווי אויך וויזיטען אין שטאט. רענטגען-בעשטראלונגען, קווארץ, דיאטערמיע, עלעקטריזאציע און ערצליכע אנאליזען.

Dr. HALTRECHT

ספעציאליסט

פאר הויט און געשלעכטס-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21

נעמט אן פון 5 ביז 9 אוונט.

זונטאג פון 10 ביז 1 בייטאג.

Lekarz-Dentysta

S. WATNICKA

נארוטאוויטשא 49, טעל. 125-48.

נעמט אן פון 10-1 פארמ. און פון 7-$8\frac{1}{2}$ נאכמ

היינט און ווייטערע טעג!

עמאציאנירענדער קלאנג - פילם טושאנסקי

אונטערן רעזשי פון בערימטען

אונבעקאנטער זינגער

אין די הויפט-ראלען בעריהמטער טענאר

Lucjan MURATOR!

בעמערקונג: אויפ'ן ארט א קאווארניע מיט די טשאסטעס פון זשעמיאנסקא. געטרענקע ווי אויך אקאצימער ביצר

RAKIETA

איינאיינציג קלאנג-קינא אין גארטען

שענקעוויטשא 40, טעל. 141-22

נייער פאהר-פלאן

אויף די באהנען

צוגען וואס געהן אפ פון לאדזשער פאבריקס-באהן קיין קאלושקי

- 5.25 מיט פערבינדונג קיין ווארשא און טאמאשאוו.
- 7.25 מיט א פערבינדונג קיין ווארשא, טאמאשאוו און פראג.
- 8.35 זונטאג און חגאות פון 22-טען מאי ביז'ן 11. סעפטעמבער).
- 9.35 (זונטאג און חגאות פון 22-טען מאי ביז'ן 11. סעפטעמבער).
- 10.45 מיט פערבינדונג אויף ווארשא.
- 13.05 פערבינדונג ווארשא-טאמאשאוו.
- 14.00 פערבינדונג ווארשא-טאמאשאוו.
- 14.50 קיין סקאזשיסק איבער גאלקובעק, סלאטווין.
- 15.40 פערבינדונג ווארשא-טאמאשאוו
- 16.20 פערבינדונג ווארשא-טאמאשאוו.
- 16.55 פערבינדונג ווארשא-קאטאוויץ.
- 18.00 פערבינדונג ווארשא-קראקא.
- 19.20 דירעקטער צוג קיין ווארשא.
- 19.45 פערבינדונג ראזוואדאוו-לעמבערג
- 20.30 נאר אין ארבייטס-טעג.
- 21.15 פערבינדונג אויף ווארשא.
- 22.30 דירעקטע וואגאנעס קיין קריניץ.

צוגען וואס קומען אן אויף דער לאדזשער פאבריקס-באהן [illegible]

- 0.43 פערבינדונג [illegible] ווארשא.
- 5.08 פערבינדונג [illegible]
- 6.10 נאר אין ארבייטס-טעג.
- 7.00 פערבינדונג פון קראקע, טירעקטע וואגאנעס פון קריניץ
- 7.30 נאר אין ארבייטס-טעג.
- 7.50 נאר אין ארבייטס-טעג.
- 8.12 לויט דער גילטיגקייט, פערבינדונג פון קראקא.
- 9.46 פערבינדונג פון ווארשא, טאמאשאוו, טשענסטאכאוו.
- 12.45 פערבינדונג פון ווארשא, טאמאשאוו, טשענסטאכאוו, קאטאוויץ.
- 16.00 פון ווארשא דירעקט.
- 17.15 פערבינדונג פון ווארשא.
- 20.10 פערבינדונג פון ווארשא, טאמאשאוו, קראקא.
- 21.25 אין ארבייטס-טעג.
- 22.00 אין ארבייטס-טעג.
- 22.35 דירעקט פון סקאזשיסק איבער סלאטווין, גאלקובעק.
- 23.18 פערבינדונג מיט טאמאשאוו, קאטאוויץ, קראקא.
- 8.05 געהען אפ קיין צגערזשעוו.
- 8.59 קומען פון צגערזשעוו.

צוגען וואס געהען אפ פון קאלישער באהן-הויף

- קיין ווארשא 4.32, 7.28, 12.33, 17.54.
- קיין גלאוונא 10.15.
- קיין לאוויטש 15.35, 20.05.
- קיין קראטאשין 2.10 פערבינדונג מיט פויזען.
- קיין לאסק (נאר זונטאג און חגאות) 8.30, 13.40.
- קיין אסטראוו 9.35 (פערבינדונג מיט בערלין) 15.30, 19.35.
- קיין פויזען 21.07, 15.20, 22.00 (פערבינדונג מיט בערלין) 1.25 (איבער קוטנא) 9.00, 13.00 21.00.
- קיין טשענסטאכאוו (דורך וו. וועליע, הערבי) 18.00.
- קיין קאלושקי 0.53 (פערבינדונג מיט טשארנא-בזשעק, ראזוואדאוו) 8.05 (פערבינדונג קיין טאמאשאוו), 20.05 (דירעקטע וואגאנעס קיין לעמבערג און סקארזשיסק).
- קיין דאנציג און גדיניע 1.25, [illegible] 13.00, 15.20, 21.20 [illegible] קיין גדיניע).
- קיין טשענסטאכאוו [illegible] 13.00 [illegible]
- קיין פלאצק 21.20

צוגען וואס קומען אן אויפ'ן קאלישער באהן-הויף

- פון קוטנא 1.25, 9.00, 13.00, 17.20, 21.20.
- פון קוטנא 5.00, 7.55, 12.35, 19.58, 22.58.
- פון גדיניע און דאנציג 5.00, 7.55 (די-רעקט), 19.58.
- פון בידגאשטש 5.00, 7.55, 12.33, 16.58, 22.50.
- פון ווארשא 9.25, 11.53, 21.40, 3.57
- פון לאוויטש 7.35, 19.05.
- פון גלאוונא 7.29, 11.55, 14.20, [illegible] 21.45
- פון פויזען 4.20, 7.10, 12.26, 19.46 [illegible] 0.45
- פון בערלין 7.18, 19.44
- פון קראקא און קאטאוויץ 4.12, 21.40
- פון לעמבערג דורך סקארזשיסק די-רעקט 8.32
- פון טשענסטאכאוו דורך ווילונסקא-וואלא 19.13

„לאדזשער טאגעבלאט" — דאס פאפולערסטע אבאנירט

Dr. Med. J. LIND

GINEKOLOG-AKUSZER

Łódź, ul. 6-go Sierpnia 28, Telefon 247-34.

Przyjmuje od 10—12 i od 4—7

קויפט נור פון די 1-טע קוועלע

גרויסער אויסוואהל

שפאציר-וואגענס · אייזען · ניקעל

בעטען

מאטראצען · ספרענזינגאוויע „Patent"

ווינטערמאטשקעס · אמעריקאנער

צו בעקומען אין פאבריקס-לאגער

אין הויף „DOBROPOL" Łódź, Piotrkowska 73

לאנג-יעהריגער געריכטס-סעקרעטאר

שרייבט און ערלעדיגט אלערליי

ביטעס, אנקלאגעס און קלאגעס, עס

ספעציאליסט אין מיליטער-ענינים ווי אויך אין שרייבען ביטעס פאר איינציגע שפייזערס (אפיעקאנטווע).

שנעלער אויסקויף פון פאטענטען און רעגיסטראציע-קארטען אויפ'ן יאהר 1932

ב. מאז. פעטריקאווער 10

עלטערן!

בעפאר איהר פערשרייבט אייער קינד אין א חדר צום נייעם שול-יאהר 1932/33 בעזוכט דאס חדר

„תורה ודת" עם גן ילדים

פלאץ וואלנאשטשי (ניי שטאט) 6

בעקענט אייך מיט זיין סדר הלימוד און אופן פון ערציהונג, וועט איהר זעהן, דאס „תורה ודת" איז דאס איינציגע מוסטערהאפטע ערציהונגס-אנשטאלט פאר אייער קינד סיי אין למודי קודש סיי אין למודי חול. אינפארמאציעס און איינשרייבונגען פון נייע תלמידים פון 10—1 טעגליך. קינדער פון 4—8 יאהר ווערען אהיים געפיהרט דורך א ספעציעלען מענש.

DUDIED שטריק-מאשינען

זענען ערשטקלאסיג אונאיבערשטייגבאר אין קוואליטעט און פרעציזקייט.

פאדערט ביי בעדארף אפערטען דירעקט ביים פערטרעטער:

EMIL HENKE, ŁODŹ

SW. ANNY 21. TELEFON 213-94.

Dr. med. LUDWIK RAPEPORT

UROLOG

ספעציעל נירן, בלאז און אורין-קאנאלען-קראנקהייטען

האט זיך איבערגעצויגען

אויף ציגעל-גאס 8 (פריער 40) טעל. 236-90

נעמט אן פון 9 ביז 1 און פון 6 ביז 8.

געגען שוויים פון פיס!

געגען אדציסקעס! נוצט נור דעם שוין זייט 25 יאר בעוואוסטען פראשעק און פלאסטער „ראדיקאל" פרייז 30 גר. א שאכטעל מיט א זופל 50 גר. היט אייך פאר פאלשע נאכמאכונגען, וועלכע ברענגען קיין נוצען. נאר שאדען די פיס און אייער געזונט, אויך פלין „ראדיקאל" געגען וואנצען, גאראנטירט אויף א גאנצען זומער. פרייז פון א פלעשעל 70 גר. אלס צו בעקומען ביים ציייטונגס-פערקויפער וועלנארוש. אלט-שטאדט 1, אויך ביים צייטונגס-פערקויפער פנחס וועלנארזש, פיעטריקאווער 34. (רוג צעגעלניאנא). 2997

Dr. A. WITONSKI

הארץ, לונגען-קראנקהייטען

נאוואט 4, טעלעפאן 117-80.

נעמט אן יעדען טאג פון 2-3 נאכמ. אין ווישניאווא גורא (ווילע קארמאנסקעגא) ביים דענטיסט זשולטקאווסקי פון 3 נאכמיטאג.

Dr. med

D. Rozencwajg

האט זיך איבערגעצויגען אויף נארוטאוויטשא 16 (פילסודסקיעגא 76)

טעלעפ. 128-74

נעמט אן פון 9—10 פארמ. און פון 6—7 נאכמ.

Dr. med. Z. DATYNER

אוראלאג

ספעציאליסט פאר נירען, בלאז און אורין-קראנקהייטען

Piramowicza 2, tel. 143-95

נעמט אן פון 6 ביז 8 אוו.

Dr. med.

E. REICHER

ספעצ. פאר מענער-שוועכע קינדערלאזיגקייט בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג

פאלודניאווא 28, טעלעפאן 210-93.

עמהט אהן טעגליך פון 8 — 11 פריה און פון 5—8 אוועגד. זונטאג פון 9—1 מיטאג.

Dr. med.

Jerzy SUDYA

ספעציאל-ארצט

פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

ZIELONA 30, tel. 115-27

נעמט אן פון 4 ביז 7.

Dr. med. W. Eychner

אקושער און פרויען-ארצט

וואוינט איצט

נעגעלניאנא 4 (נעבען קינא „טשארי"), טעל. 34-72

נעמט אן פון 2.30 ביז 4 און פון 7 ביז 8 אוועגד